Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
přednesené dne 11. července 2019 [1]

Spojené věci C-370/17 a C-37/18

Caisse de retraite du personnel navigant professionnel de l'aéronautique civile (CRPNPAC)
proti
Vueling Airlines SA
[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigy, Francie)]
a
Vueling Airlines SA
proti
Jean-Lucovi Poignantovi

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie)]

„Řízení o předběžné otázce – Migrující pracovníci – Sociální zabezpečení – Použitelné právní předpisy – Nařízení (EHS) č. 1408/71 – Vyslání pracovníků – Článek 14 odst. 1 písm. a) – Nepoužitelnost na létající zaměstnance leteckých společností provozujících mezinárodní přepravu cestujících – Článek 14 odst. 2 písm. a) bod i) – Pracovníci zaměstnaní pobočkou nebo stálým zastoupením, které má letecká společnost na území jiného členského státu, než je stát, ve kterém má sídlo – Potvrzení E 101 – Závazný účinek – Potvrzení, které bylo získáno nebo uplatněno podvodem – Žaloba na určení občanskoprávní odpovědnosti podaná proti zaměstnavateli, který se dopustil podvodu – Pravomoc soudu hostitelského členského státu konstatovat podvod a odhlédnout od potvrzení – Překážka věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení – Zákaz uložený soudu v občanskoprávním řízení odchýlit se od rozhodnutí přijatého v trestním řízení, které se týká týchž skutků, i když je toto rozhodnutí v rozporu s unijním právem – Neslučitelnost s unijním právem“

1 – Původní jazyk: francouzština.

I. Úvod

1. Potvrzení E 101 [2] je dokument vydaný příslušnou institucí členského státu na základě daného ustanovení nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství [3] a v souladu s nařízením (EHS) č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla [4]. Toto potvrzení osvědčuje účast pracovníka, který se pohybuje v rámci Evropské unie, na systému sociálního zabezpečení tohoto členského státu.

2. Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že toto potvrzení je, dokud není odebráno nebo prohlášeno za neplatné institucí, která jej vydala, závazné ve vnitrostátním právním řádu členského státu, do něhož dotyčný pracovník přijede za účelem výkonu činnosti, a je tudíž pro instituce tohoto státu závazné. Tyto instituce zejména nemohou dotyčnou pracující osobu podřídit jejich vlastnímu systému sociálního zabezpečení. Soud téhož státu také nemá pravomoc ověřit platnost potvrzení E 101 s ohledem na skutečnosti, na jejichž základě bylo vydáno. Případné pochybnosti ohledně platnosti nebo správnosti takového potvrzení musí být řešeny prostřednictvím dialogu mezi institucemi dotyčných členských států, jehož fáze vytyčil ve svých rozsudcích Soudní dvůr a které byly následně kodifikovány unijním normotvůrcem.

3. O této judikatuře toho bylo mnoho napsáno. Pro jedny představuje politováníhodnou ochranu podniků, které se prostřednictvím institucí, jež příliš snadno vydávají potvrzení E 101, snaží vyhnout platným právním předpisům upravujícím sociálním zabezpečení. Pro druhé je vrcholným výrazem nezbytné spolupráce mezi členskými státy při uplatňování koordinačních nařízení.

4. Věc v původním řízení vyostřila rozpor mezi těmito dvěma přístupy ve Francii. V roce 2012 byla společnost Vueling Airlines SA (dále jen „Vueling“) v trestním řízení odsouzena za to, že na letišti Paris-Charles de Gaulle v Roissy (Francie) zaměstnávala zaměstnance, již létají, aniž je přihlásila k francouzskému systému sociálního zabezpečení. Tito zaměstnanci byli přihlášeni ke španělskému systému sociálního zabezpečení a zařazeni do režimu příslušného pro vysílání pracovníků. Vueling obdržela od příslušné španělské instituce potvrzení E 101 osvědčující tuto skutečnost, od nichž nicméně francouzský trestní soud odhlédl.

5. Předložené žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách jsou jedním z důsledků tohoto odsouzení. Byly předloženy Tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) a Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) ve sporech týkajících se žalob na náhradu škody mezi caisse de retraite du personnel navigant professionnel de l'aéronautique civile (penzijní fond pro členy posádek civilního letectva) (CRPNPAC) a Jean-Lucem Poignantem na straně jedné a společností Vueling na straně druhé, jejichž předmětem jsou v obou případech téže skutky a které se týkají škod, jež CRPNPAC a Jean-Lucovi Poignantovi údajně vznikly tím, že nebyli přihlášeni k systému sociálního zabezpečení ve Francii. Pro výsledek řízení o těchto návrzích je rozhodující otázka, zda jsou potvrzení E 101 získaná touto společností závazná.

2 – Potvrzení E 101, nazvané „potvrzení o příslušnosti k použitelným právním předpisům“, je standardizovaný formulář, který vypracovala Správní komise pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků (dále jen „Správní komise“). Viz rozhodnutí Správní komise č. 202 ze dne 17. března 2005 o vzorech formulářů nezbytných k uplatňování nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a (EHS) č. 574/72 (E 001, E 101, E 102, E 103, E 104, E 106, E 107, E 108, E 109, E 112, E 115, E 116, E 117, E 118, E 120, E 121, E 123, E 124, E 125, E 126, E 127) (Úř. věst. 2006, L 77, s. 1). Toto potvrzení bylo následně nahrazeno přenositelným dokumentem A1. Vzhledem k době rozhodné z hlediska skutkového stavu věci v původním řízení budu v tomto stanovisku používat označení potvrzení E 101.

3 – Nařízení Rady ze dne 14. června 1971, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006 (Úř. věst. 2006, L 392, s. 1) (dále jen „nařízení č. 1408/71“).

4 – Nařízení Rady ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005 (dále jen „prováděcí nařízení č. 574/72“).

6. Na základě tří z předběžných otázek, které vznesly předkládající soudy, má tak Soudní dvůr upřesnit, zda se jeho judikatura, jež se týká závazného účinku potvrzení E 101, uplatní rovněž v případě, že soud hostitelského členského státu konstatuje, že toto potvrzení bylo získáno nebo uplatněno podvodem. Tyto předběžné otázky Soudnímu dvoru umožní určit přesný význam jeho rozsudku Altun a další[5], ve kterém v zásadě uznal, že v případě podvodu není soud hostitelského členského státu potvrzením E 101 vázán. Uvedené předběžné otázky vyžadují rovněž podrobnější posouzení pojmu „podvod" ve smyslu unijního práva a v této souvislosti nový způsob výkladu pravidel stanovených nařízením č. 1408/71, která se uplatní na létající zaměstnance leteckých společností provozujících mezinárodní přepravu.

7. V předmětném stanovisku Soudnímu dvoru navrhnu, aby rozhodl, že soud hostitelského členského státu má pravomoc odhlédnout od potvrzení E 101 v případě, že má k dispozici důkazy, které prokazují, že potvrzení bylo získáno nebo uplatněno podvodem, bez ohledu na průběh dialogu mezi příslušnými institucemi. Podle mého názoru závisí na tomto řešení účinnost boje proti „sociálnímu dumpingu"[6] a důvěra, kterou Soudní dvůr obvykle chová k vnitrostátním soudům coby soudům Unie, které zajišťují dodržování unijního práva.

8. Poslední položená předběžná otázka se týká vztahu mezi zásadou přednosti unijního práva a zásadou překážky věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení ve francouzském právu. Podle posledně uvedené zásady mají předkládající soudy povinnost rozhodnout v neprospěch společnosti Vueling v občanskoprávním řízení již z důvodu dřívějšího trestního odsouzení této společnosti, a to i v případě, že by tímto odsouzením došlo k porušení unijního práva. Vzhledem k odpovědi, kterou navrhuji na ostatní předběžné otázky, budou mé úvahy v této věci v zásadě podpůrné. Navrhnu nicméně, aby Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo brání uplatnění této zásady, pokud je prokázáno, že je toto trestní odsouzení neslučitelné s unijním právem.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

9. Článek 13 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 stanoví, že s výhradou článků 14 až 17 tohoto nařízení „osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu nebo i když podnik nebo zaměstnavatel, který ji zaměstnává, má sídlo nebo místo podnikání na území jiného členského státu".

10. Článek 14 uvedeného nařízení, nadepsaný „Zvláštní pravidla pro jiné osoby než námořníky vykonávající závislou činnost", stanoví:

„Pravidlo uvedené v čl. 13 odst. 2 písm. a) se použije s výhradou těchto výjimek a zvláštností:

1) a) osoba zaměstnaná na území členského státu podnikem, pro nějž obvykle pracuje, která je vyslána tímto podnikem na území jiného členského státu, aby tam pro něj vykonala práci, nadále podléhá právním předpisům prvního členského státu za předpokladu, že očekávané trvání této práce nepřekračuje 12 měsíců a že není vyslána, aby nahradila jinou osobu, které skončila doba jejího vyslání;

5 – Rozsudek ze dne 6. února 2018, Altun a další (C-359/16, dále jen „rozsudek Altun", EU:C:2018:63).

6 – Podle definice uvedené v usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. září 2016 o sociálním dumpingu v Evropské unii (A8-0255/2016) pojem „sociální dumping" zahrnuje „[…] širokou škálu záměrně nekalých praktik a obcházení stávajících evropských a vnitrostátních právních předpisů (včetně zákonů a všeobecně platných kolektivních dohod), což vede k rozvoji nekalé konkurence pomocí nezákonného snižování nákladů práce a provozních nákladů a k porušování práv pracovníků a k jejich vykořisťování".

b) jestliže se vzhledem k nepředvídaným okolnostem doba vykonávané práce prodlouží oproti původně očekávané době a její trvání překročí 12 měsíců, nadále se použijí právní předpisy prvního členského státu až do dokončení této práce za předpokladu, že příslušný úřad státu, na jehož území je dotyčná osoba vyslána, nebo subjekt určený uvedeným úřadem k tomu dá souhlas; o tento souhlas je nutno požádat před uplynutím původního dvanáctiměsíčního období. Souhlas však nelze udělit pro období překračující 12 měsíců.

2) Osoba obvykle zaměstnaná na území dvou nebo více členských států podléhá právním předpisům určeným takto:

a) osoba patřící mezi zaměstnance, již cestují nebo létají, která je zaměstnancem podniku, jenž na cizí nebo na vlastní účet provozuje mezinárodní přepravu cestujících nebo zboží po železnici, silnici, ve vzduchu nebo po vnitrozemských vodních cestách a má sídlo nebo místo podnikání na území členského státu, podléhá právním předpisům posledně uvedeného státu, s těmito výjimkami:

i) pokud má uvedený podnik pobočku nebo stálé zastoupení na území jiného členského státu, než je stát, ve kterém má sídlo nebo místo podnikání, podléhá osoba zaměstnaná touto pobočkou nebo stálým zastoupením právním předpisům členského státu, na jehož území se pobočka nebo stálé zastoupení nalézá;

ii) pokud je osoba zaměstnaná převážně na území členského státu, ve kterém má bydliště, podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když podnik, který ji zaměstnává, nemá na tomto území sídlo nebo místo podnikání ani pobočku nebo stálé zastoupení;

[…]“

11. Článek 84a nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Vztahy mezi institucemi a osobami, na které se vztahuje toto nařízení“, který byl do tohoto nařízení vložen nařízením (ES) č. 631/2004, kterým se mění nařízení č. 1408/71 a č. 574/72, pokud jde o vyrovnání nároků a zjednodušení postupů [7], v odstavci 3 stanoví:

„V případě potíží při výkladu nebo používání tohoto nařízení, které by mohly ohrozit práva osoby, na kterou se toto nařízení vztahuje, se instituce příslušného státu nebo státu pobytu dotyčné osoby obrátí na instituci dotčeného členského státu nebo instituce dotčených členských států. Pokud nelze během přiměřené doby najít řešení, mohou uvedené orgány požádat Správní komisi, aby zasáhla.“

12. Článek 11 prováděcího nařízení č. 574/72, nadepsaný „Formality v případě vyslání zaměstnané osoby na základě čl. 14 bodu 1 a čl. 14b bodu 1 nařízení [č. 1408/71] v případě dohod uzavřených podle článku 17 [tohoto] nařízení“, v odstavci 1 stanoví:

„Instituce určená příslušným úřadem členského státu, jehož právní předpisy jsou nadále použitelné, vydá potvrzení o vyslání uvádějící, že zaměstnaná osoba nadále podléhá uvedeným právním předpisům až do uvedeného dne,

a) na žádost zaměstnané osoby nebo na žádost jejího zaměstnavatele v případech uvedených v čl. 14 bodě 1 a čl. 14b bodě 1 nařízení [č. 1408/71];

[…]“

7 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 31. března 2004 (Úř. věst. 2004, L 100, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 10).

13. Článek 12a prováděcího nařízení č. 574/72 nadepsaný „Pravidla použitelná pro osoby uvedené v čl. 14 odst. 2 a 3, čl. 14a odst. 2 až 4 a článku 14c nařízení [č. 1408/71], které jsou obvykle zaměstnány nebo vykonávají samostatnou výdělečnou činnost na území dvou nebo více členských států“ stanoví:

„Pro účely čl. 14 odst. 2 a 3, čl. 14a odst. 2 až 4 a článku 14c [nařízení č. 1408/71] se použijí tato pravidla:

[…]

1a. Pokud se podle čl. 14 odst. 2 písm. a) [nařízení č. 1408/71] na osobu, jež je členem personálu, který cestuje pro podnik provozující mezinárodní dopravu, vztahují právní předpisy členského státu, na jehož území se nachází sídlo podniku anebo pobočka nebo stálá provozovna, jež jej zaměstnává, nebo kde tato osoba bydlí nebo je převážně zaměstnána, vydá instituce určená příslušným orgánem dotyčného členského státu této osobě osvědčení o tom, že se na ni vztahují jeho právní předpisy.

[…]“

14. Nařízení č. 1408/71 bylo k 1. květnu 2010 zrušeno a nahrazeno nařízením (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení [8] a prováděcí nařízení č. 574/72 bylo k témuž dni zrušeno a nahrazeno nařízením (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 [9]. První dvě nařízení jsou nicméně použitelná *ratione temporis* na skutkový stav v původním řízení.

B. Francouzské právo

15. Článek L. 8221-3 code du travail (zákoník práce), přijatý na základě nařízení vlády č. 2007-329 ze dne 12. března 2007 [10], ve znění účinném v době rozhodné z hlediska skutkového stavu, stanoví:

„Zastíranou prací se rozumí skrytá činnost, činnosti výroby, zpracování, opravy či poskytování služeb nebo obchodní činnosti za účelem zisku, prováděné jakoukoli osobou, která se úmyslně vyhýbá splnění svých povinností, přičemž:

[…]

2. […] neučinila povinná prohlášení u orgánů sociálního zabezpečení nebo daňové správy v souladu s platnými právními předpisy.“

16. Článek L. 1262-3 code du travail (zákoník práce), přijatý na základě nařízení vlády č. 2007-329, ve znění účinném v době rozhodné z hlediska skutkového stavu, stanoví:

„Zaměstnavatel se nemůže dovolávat ustanovení použitelných na vysílání pracovníků, pokud je veškerá jeho činnost soustředěna v tuzemsku nebo pokud je vykonávána v prostorách či s pomocí infrastruktur nacházejících se v tuzemsku, které slouží k obvyklému, stálému a souvislému výkonu činnosti. Výše uvedených ustanovení se nemůže dovolávat zvláště v případě, že do jeho činnosti spadá vyhledávání zákazníků a nábor pracovníků v tuzemsku.

V těchto situacích se na zaměstnavatele vztahují ustanovení code du travail [zákoník práce] použitelná na podniky usazené na francouzském území.“

8 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72).

9 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 (Úř. věst. 2009, L 284, s. 1).

10 – JORF ze dne 13. března 2007.

17. Podle článku R. 330-2-1 code de l'aviation civile (zákon o civilním letectví), přijatého na základě nařízení vlády č. 2006-1425 ze dne 21. listopadu 2006[11]:

„Článek L. 342-4 code du travail[12] [zákoník práce] se na podniky v odvětví letecké dopravy použije z důvodu, že mají provozní základnu na francouzském území.

Provozní základnou se rozumí souhrn prostor a infrastruktur, které podnik využívá pro stálý, obvyklý a souvislý výkon činnosti letecké dopravy a v nichž je skutečně soustředěna profesní činnost jeho zaměstnanců. Z výše uvedených ustanovení vyplývá, že místem, v němž se soustředí profesní činnost zaměstnance, se rozumí místo, v němž zaměstnanec obvykle pracuje, nebo místo, v němž má zázemí a na něž se vrací po vykonání svého úkolu."

III. Spory v původních řízeních

A. Trestní řízení proti společnosti Vueling

18. Vueling je letecká společnost provozující mezinárodní přepravu cestujících, která má sídlo v Barceloně (Španělsko). Dne 21. května 2007 začala tato letecká společnost provozovat lety z letiště Paris-Charles-de-Gaulle v Roissy (Francie) do několika španělských destinací. Z toho důvodu nechala do obchodního rejstříku pro Bobigny (Francie) zapsat vznik obchodních prostor pro leteckou dopravu a odbavování vlastními silami na tomto letišti.

19. Po provedení kontroly vyhotovila dne 28. května 2008 příslušná inspekce práce zápis o kontrole zastírané práce ve společnosti Vueling. Zpráva konstatuje, že dotčená společnost využívá na výše uvedeném letišti prostory pro zajištění provozní administrativy a obchodního řízení, místnosti pro odpočinek a přípravu na let pro létající zaměstnance a kancelář pro kontrolu přepážky prodeje letenek a registrace cestujících. Uvedená společnost zaměstnávala 50 osob jako palubní průvodčí a 25 osob jako členy palubních posádek, jejichž pracovní smlouvy se řídily španělským právem, a dále pozemní personál (obchodní ředitel, ředitel letového servisu a hlavní mechanik), jejichž pracovní smlouvy se řídily právem francouzským.

20. Inspekce práce konstatovala, že hlášení u francouzských orgánů sociálního zabezpečení bylo učiněno pouze ve vztahu k zaměstnancům pozemních služeb. Zaměstnanci, již létají, obdrželi potvrzení E 101 dokládající jejich dočasné vyslání do Francie a skutečnost, že se na ně po dobu tohoto vyslání vztahuje španělský systém sociálního zabezpečení. Inspekce práce konstatovala, že 48 zaměstnanců pro společnost Vueling nepracovalo pravidelně a do pracovního poměru byli přijati méně než třicet dní před jejich vysláním, někteří dokonce den před ním či v tentýž den, a učinila závěr, že byli do pracovního poměru přijati právě s cílem jejich vyslání. 21 z těchto zaměstnanců mělo na výplatní pásce uvedenu adresu ve Francii a mnohá prohlášení o vyslání obsahovala nepravdivé údaje o bydlišti, jimiž byla zastřena skutečnost, že většina vyslaných pracovníků neměla postavení španělských rezidentů, přičemž někteří z nich dokonce ani ve Španělsku nikdy nežili. S přihlédnutím k osobám, jejichž pracovní poměr již skončil, bylo patrné, že k francouzskému systému sociálního zabezpečení nebylo přihlášeno celkem 103 pracovníků.

21. Inspekce práce dále poukázala na to, že Vueling má na letišti Paris-Charles-de-Gaulle „provozní základnu" ve smyslu článku R. 330-2-1 code de l'aviation civile (zákon o civilním letectví, Francie), jelikož zde zaměstnanci, již létají, mají zázemí a vracejí se sem po vykonání svých pracovních úkolů. Při uplatnění článku L. 1262-3 code du travail (zákoník práce) se tudíž Vueling nemůže dovolávat

11 – JORF ze dne 23. listopadu 2006.

12 – V návaznosti na vstup v platnost článku R. 330-2-1 code de l'aviation civile (zákon o civilním letectví, Francie) byl článek L. 342-4 code du travail (zákoník práce) nahrazen článkem L. 1262-3 tohoto zákoníku. Článek R. 330-2-1 však změněn nebyl.

ustanovení, která se použijí na vysílání pracovníků. V této souvislosti měla inspekce práce za to, že i když potvrzení E 101 zakládá podle judikatury Soudního dvora domněnku pojištění v daném systému, tento dokument neprokazuje, že se daná osoba vyslání dovolává platně. Zastávala názor, že v souvislosti s vysláním došlo k podvodu a že škoda vznikla nejen pracovníkům, kteří byli zejména zbaveni přístupu k právům vyplývajícím ze systému sociálního zabezpečení, ale také obecně společnosti, neboť zaměstnavatel neodvedl dlužné částky do tohoto systému.

22. V návaznosti na toto vyšetřování byla společnost Vueling trestně stíhána pro trestný čin zastírané práce zastřením činnosti, který upravuje článek L. 8221-3 code du travail (zákoník práce), neboť v období od 21. května 2007 do 16. května 2008 v Roissy (Francie) úmyslně vykonávala činnost spočívající v provozování letecké přepravy cestujících, aniž uskutečnila požadovaná prohlášení u orgánů sociálního zabezpečení, a především zastírala činnost vykonávanou ve Francii a v rozporu s právními předpisy ji vydávala za vyslání pracovníků.

23. Tribunal correctionnel de Bobigny (trestní soud v Bobigny, Francie) Vueling rozsudkem ze dne 1. července 2010 zprostil obžaloby.

24. Rozsudkem ze dne 31. ledna 2012 zrušil cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) rozsudek vydaný v prvním stupni a uložil Vueling peněžitý trest ve výši 100 000 eur. Tento soud měl jednak za to, že tato letecká společnost vykonávala činnost v Roissy (Francie) v rámci „provozní základny" ve smyslu článku R. 330-2-1 code de l'aviation civile (zákon o civilním letectví), a že tudíž tato činnost spadá pod případy upravené v článku L. 1262-3 code du travail (zákoník práce). Uvedený soud poukázal na to, že dotčená jednotka měla provozní autonomii, jelikož společnost Vueling za tímto účelem zaměstnala pracovníka pro funkci ředitele. Tato autonomie má rovněž za následek, že společnost nemůže prokázat organický vztah mezi ní a vyslanými pracovníky. A dále měl tentýž soud za to, že Vueling úmyslně porušovala použitelné právní předpisy, zejména tím, že jako bydliště 41 zaměstnanců, pro něž požádala o uplatnění dotčeného režimu vyslání, určila adresu sídla této společnosti, aniž byla schopna podat uspokojivé vysvětlení, které by mohlo vyvrátit podezření z podvodu. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) měl konečně za to, že i když potvrzení E 101 zakládají domněnku přihlášení ke španělskému systému sociálního zabezpečení, která zavazuje francouzské instituce příslušné v oblasti sociálního zabezpečení, nemohou trestnímu soudci zabránit v tom, aby konstatoval úmyslné porušení právních předpisů, které vymezují podmínky platnosti vyslání pracovníků.

25. Vueling podala kasační opravný prostředek. Rozsudkem ze dne 11. března 2014 Cour de cassation, chambre criminelle (kasační soud, trestní senát, Francie) kasační opravný prostředek zamítl. Tento soud měl za to, že se Vueling nemůže dovolávat pravidel použitelných na vysílání pracovníků upravených v čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71, jelikož v Roissy (Francie) činnost vykonávala obvyklým, stálým a souvislým způsobem v prostorách či pomocí infrastruktur v tuzemsku, a její činnost tudíž spadá do působnosti práva usazování ve smyslu ustanovení článku L. 1262-3 code du travail (zákoník práce) a judikatury Soudního dvora. Vueling se proto nemohla dovolávat potvrzení E 101, a byl jí tak prokázán trestný čin zastírané práce upravený v článku L. 8221-3 code du travail (zákoník práce).

B. Dialog, který proběhl mezi francouzskými a španělskými institucemi

26. Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (unie pro výběr pojistného na sociální zabezpečení a rodinné přídavky) (dále jen „URSAFF") departementu Seine-et-Marne (Francie) e-mailem ze dne 4. dubna 2012 informovala instituci, která vydala potvrzení E 101 předložená společností Vueling, totiž Tesorería general de la seguridad social (všeobecná finanční správa sociálního zabezpečení) v Cornellà de Llobregat (Španělsko), o sporných skutečnostech a tuto instituci požádala, aby předmětná potvrzení zneplatnila.

27. Rozhodnutím ze dne 17. dubna 2014 vydávající instituce zneplatnila sporná potvrzení E 101. Příspěvky, které Vueling za dotyčné pracovníky do španělského systému sociálního zabezpečení uhradila, nicméně zachovala z důvodu, že nárok na jejich vrácení byl již promlčen.

28. Dne 29. května 2014 podala Vueling proti tomuto rozhodnutí odvolání. Toto odvolání bylo nadřízeným orgánem zamítnuto rozhodnutím ze dne 1. srpna 2014. Rozhodnutím ze dne 5. prosince 2014 nicméně tentýž orgán změnil své původní rozhodnutí, aby tak „ponechal rozhodnutí o zneplatnění formulářů o vyslání bez účinku“ z důvodu, že vzhledem k době, jež od skutkových okolností uplynula, není účelné prohlásit přihlášení dotyčných pracovníků ke španělskému systému sociálního zabezpečení za neoprávněné, jelikož není možné vrátit zaplacené příspěvky. Tito pracovníci kromě toho měli na základě těchto příspěvků nárok na dávky, z čehož plyne, že by se v případě zrušení jejich účasti na španělském systému sociálního zabezpečení mohli ocitnout v situaci, kdy by nebyli chráněni žádným ze systémů sociálního zabezpečení. Za těchto podmínek nebylo podle tohoto orgánu rozhodnutí o zneplatnění pouze potvrzení E 101 opodstatněné, jelikož je jejich vydání jen důsledkem účasti dotyčných pracovníků na španělském systému sociálního zabezpečení.

29. Francouzské orgány zároveň vzhledem k tomu, že neobdržely odpověď vydávající instituce a s ohledem na to, že Cour de cassation, chambre criminelle (kasační soud, trestní senát, Francie) dne 11. března 2014 potvrdil trestní odsouzení společnosti Vueling, ve dnech 22. a 23. října 2014 znovu oslovily své španělské protějšky.

30. Dopisem ze dne 9. prosince 2014 španělské orgány informovaly francouzské orgány o konečném rozhodnutí vydávajícího orgánu ze dne 5. prosince 2014 o zachování sporných potvrzení E 101 v platnosti. Dne 11. prosince 2014 předaly španělské orgány znění předmětného rozhodnutí francouzským orgánům.

31. E-mailem ze dne 7. dubna 2015 vyzvaly francouzské orgány vydávající instituci, aby přehodnotila své rozhodnutí. Dne 24. června 2015 se uskutečnila videokonference mezi příslušnými francouzskými a španělskými orgány, při které se nepodařilo dosáhnout shody.

C. Žaloba CRPNPAC (věc C-370/17)

32. Dne 11. srpna 2008 podal CRPNPAC žalobu ke tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie). Tato žaloba zní zejména na náhradu škody, která byla fondu způsobena tím, že Vueling v Roissy (Francie) nepřihlásila zaměstnance, již létají, k doplňkovému důchodovému systému, který tento fond spravuje.

33. Tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) přerušil řízení do chvíle, než bude ukončeno trestní řízení vedené proti společnosti Vueling. Po vydání rozsudku Cour de cassation, chambre criminelle (Kasační soud, trestní senát, Francie) ze dne 31. března 2014 bylo v řízení pokračováno.

34. V této souvislosti si tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) položil otázku, zda je judikatura Soudního dvora, která se týká závazného účinku potvrzení E 101, použitelná v případě, že soudy hostitelského členského státu dotčených pracovníků odsoudily zaměstnavatele v trestním řízení za trestný čin zastírané práce, což předpokládá existenci podvodného úmyslu či úmyslu zneužití práva.

35. Za těchto podmínek tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) rozhodnutím ze dne 30. března 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 19. června 2017, přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru předběžné otázky.

D. Žaloba J.-L. Poignanta (věc C-37/18)

36. Dne 21. dubna 2007 byl pracovní smlouvou podle španělského práva zahájen pracovní poměr J.-L. Poignanta u společnosti Vueling na pozici druhého pilota. Dne 14. června 2007 byl na základě dodatku o vyslání tento zaměstnanec vyslán na letiště Paris-Charles-de-Gaulle.

37. Dopisem ze dne 30. května 2008 podal J.-L. Poignant výpověď, přičemž jako důvod uvedl zejména protiprávní povahu své smluvní situace z pohledu francouzského práva, a tuto výpověď vzal následně zpět e-mailem ze dne 2. června 2008. Dopisem ze dne 9. června 2008 vzal na vědomí ukončení své pracovní smlouvy, přičemž se znovu dovolával uvedené protiprávnosti.

38. Dne 11. června 2008 podal J.-L. Poignant návrh ke conseil des prud'hommes de Bobigny (pracovní soud v Bobigny, Francie), ve kterém požadoval, aby byla jeho výpověď překvalifikována na akt s účinky výpovědi ze strany zaměstnavatele bez skutečné a závažné důvodu [13] a aby mu byla nahrazena škoda, kterou utrpěl v důsledku trestného činu zastírané práce a neuhrazení příspěvků do francouzského systému sociálního zabezpečení zaměstnavatelem.

39. Conseil des prud'hommes de Bobigny (pracovní soud v Bobigny, Francie) návrh zamítl rozhodnutím ze dne 14. dubna 2011. Tento soud měl za to, že Vueling řádně splnila příslušné administrativní náležitosti, zejména tím, že požádala španělské orgány sociálního zabezpečení o vydání potvrzení E 101 pro své pracovníky. Uvedený soud taktéž poukázal na to, že vyslání J.-L. Poignanta netrvalo déle než jeden rok a že nebyl vyslán, aby nahradil jinou osobu.

40. Rozsudkem ze dne 4. března 2016 cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) zrušil rozhodnutí conseil des prud'hommes de Bobigny (pracovní soud v Bobigny, Francie). Tento soud dne 31. ledna 2012 na základě překážky věci pravomocně rozsouzené, kterou zakládá rozsudek vydaný tímto soudem v trestním řízení, společnosti Vueling uložil, aby J.-L. Poignantovi poskytla zejména paušální náhradu škody způsobené zastíranou prací a neuhrazením příspěvků do francouzského systému sociálního zabezpečení.

41. Vueling podala kasační opravný prostředek. V této souvislosti Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) poznamenal, že z rozsudku, který vydal cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) dne 31. ledna 2012 v trestním řízení vyplývá, že měla tato letecká společnost v době rozhodné z hlediska skutkového stavu „provozní základnu" v, tj. „pobočku" ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71, v Roissy (Francie). Kromě toho skutečnost, že potvrzení E 101, kterých se Vueling dovolává, byla vydána na základě čl. 14 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení, ačkoli se na situaci, ve které se nacházeli zaměstnanci, již létají, ve skutečnosti vztahuje čl. 14 odst. 2 písm. a) bod i) tohoto nařízení, a že je v těchto potvrzeních jako místo výkonu práce dotyčných zaměstnanců uvedeno letiště Paris-Charles-de-Gaulle (Francie), je sama o sobě způsobilá prokázat, že tato potvrzení byla získána podvodem. Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) si klade otázku, zda je judikatura Soudního dvora, která se týká závazného účinku potvrzení E 101, potvrzená v rozsudku A-Rosa Flussschiff [14], za takových okolností použitelná.

13 – Ve francouzském právu zakládá rozvázání pracovního poměru pracovníkem pro skutečnosti, které vytýká zaměstnavateli, akt s účinky výpovědi ze strany zaměstnavatele bez skutečného a závažného důvodu. Pracovník však může ukončit pracovní poměr pro pochybení zaměstnavatele pouze v případě, že se zaměstnavatel dopustil dostatečně závažného pochybení, které zaměstnanci brání v setrvání v pracovním poměru. Není-li tomu tak, má akt účinky výpovědi ze strany zaměstnance.

14 – Rozsudek ze dne 27. dubna 2017 (C-620/15, dále jen „rozsudek A-Rosa Flussschiff", EU:C:2017:309).

42. V případě kladné odpovědi by vyvstala otázka, zda zásada přednosti unijního práva brání tomu, aby cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie), který je podle právních předpisů svého státu vázán překážkou věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení, vyvodil ve svém rozsudku ze dne 4. března 2016 důsledky z rozsudku, který vydal v trestním řízení dne 31. ledna 2012, a pouze z důvodu tohoto dřívějšího trestního odsouzení společnosti Vueling uložil nahradit škodu J.-L. Poignantovi.

43. Za těchto podmínek Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) rozsudkem ze dne 10. ledna 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 19. ledna 2018, přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru předběžné otázky.

IV. Předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

44. Ve věci C-370/17 položil tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je účinek spojený s potvrzením E 101 vydaným v souladu s čl. 11 odst. 1 a čl. 12a odst. 1a [prováděcího nařízení č. 574/72] institucí určenou úřadem členského státu, jehož právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení jsou nadále použitelné na postavení zaměstnané osoby, zachován i přesto, že potvrzení E 101 bylo získáno na základě podvodu nebo zneužití práva, jež s konečnou platností konstatoval soud členského státu, v němž zaměstnanec vykonává nebo má vykonávat svou činnost?

2) Bude-li tato otázka zodpovězena kladně, brání vydání potvrzení E101 tomu, aby byla osobám, které utrpěly škodu v důsledku jednání zaměstnavatele, který se dopustil podvodu, poskytnuta náhrada této škody, aniž je žalobou na náhradu škody podanou proti zaměstnavateli zpochybněna skutečnost, že jsou dotyční zaměstnanci pojištěni v systémech uvedených v potvrzení E 101?“

45. Ve věci C-37/18 položil Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soudní, sociálněprávní senát, Francie) Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Použije se výklad stanovený [Soudním dvorem] v rozsudku A-Rosa Flussschiff […] ohledně čl. 14 odst. 2 [písm.] a) nařízení [č. 1408/71] i na spor týkající se trestného činu zastírané práce, ve kterém byla vydána potvrzení E 101 podle čl. 14 odst. 1 [písm.] a) [tohoto nařízení] na základě čl. 11 odst. [1] [prováděcího nařízení č. 574/72] zaměstnancům vykonávajícím práci na území členského státu, jehož jsou státními příslušníky a v němž má svou pobočku příslušný podnik v odvětví letecké dopravy usazený v jiném členském státě, ačkoli se na danou situaci vztahuje čl. 14 odst. 2 [písm.] a) [bod] i) [nařízení č. 1408/71] a ačkoli lze usoudit na základě pouhého přečtení dotčeného potvrzení E 101, v němž je jako hlavní místo výkonu práce uvedeno letiště a jako zaměstnavatel podnik v odvětví letecké dopravy, že potvrzení bylo získáno podvodem?

2) V případě kladné odpovědi, je třeba vykládat zásadu přednosti unijního práva v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud, který je podle práva svého státu vázán překážkou věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení, vyvodil důsledky z rozhodnutí trestního soudu vydaného způsobem neslučitelným s pravidly unijního práva a uložil v občanskoprávním řízení zaměstnavateli povinnost zaplatit zaměstnanci náhradu škody pouze na základě skutečnosti, že tento zaměstnavatel byl v trestním řízení odsouzen za zastíranou práci?“

46. Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 22. února 2018 byly věci C-370/17 a C-37/18 s ohledem na jejich příbuznost spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

47. CRPNPAC, J.-L. Poignant, Vueling, francouzská a česká vláda, Irsko, jakož i Evropská komise předložili Soudnímu dvoru písemná vyjádření. Titíž účastníci řízení a zúčastnění, s výjimkou české vlády, byli zastoupeni na jednání konaném dne 29. ledna 2019.

V. Analýza

A. Úvodní poznámky

48. Není nezbytné podrobně připomínat judikaturu Soudního dvora, která se týká závazného účinku potvrzení E 101 [15]. Její základy jsou dobře známy: ani příslušná instituce, ani soud hostitelského členského státu nemohou odhlédnout od potvrzení E 101, které vydala příslušná instituce vysílajícího členského státu na jméno pracovníka [16], nebo a *fortiori* rozhodnout o jeho zneplatnění.

49. Jak jsem popsal v úvodu tohoto stanoviska, této judikatuře se u francouzských soudů nedostalo přijetí bez rozporných názorů. Věc Vueling je v tomto ohledu příznačná. Rozsudek, který vydal chambre criminelle Cour de cassation (trestní senát kasačního soudu, Francie) dne 31. března 2014, jímž potvrdil odsouzení dotyčné společnosti za zastíranou práci, přinejmenším vzbudil pozornost, stejně jako rozsudek, který byl vydán v tentýž den v obdobné věci [17] proti společnosti easyJet. Zaprvé proto, že trestní senát v těchto rozsudcích schválil přístup soudů rozhodujících o skutkových i právních otázkách, který spočívá v odhlédnutí od potvrzení E 101 předložených těmito leteckými společnostmi, jelikož podle těchto soudů jsou tato potvrzení irelevantní pro kvalifikaci předmětného trestného činu. A zadruhé proto, že trestní senát kasačního soudu v tomto ohledu Soudnímu dvoru nepoložil předběžnou otázku.

50. Řešení nicméně vzhledem k podobě judikatury Soudního dvora v době, kdy byla tato rozhodnutí přijata, nebylo zřejmé. Objektivní stránka tohoto trestného činu totiž spočívá v neúčasti na národním systému sociálního zabezpečení. Účast na něm může být vyžadována pouze v souladu s pravidly stanovenými kolizními normami nařízení č. 1408/71. Řádné uplatnění těchto pravidel je tudíž při kvalifikaci trestného činu předběžnou otázkou. Podle Soudního dvora však potvrzení E 101 prokazuje nejen to, že dotyčný pracovník podléhá předpisům sociálního zabezpečení členského státu instituce, jež tento dokument vydala, ale rovněž skutkové a právní okolnosti, o které se potvrzení opírá [18]. Jinými slovy, uvedené potvrzení prokazuje, že skutečnost, že pracovník podléhá právním předpisům sociálního zabezpečení tohoto státu, je zároveň s těmito předpisy v souladu. Nebylo tudíž zřejmé, že by soud hostitelského členského státu, a to i v případě, že nerozhoduje o skutečnosti, zda pracovník podléhá právním předpisům sociálního zabezpečení, jako takové, ale o takovém trestném činu, mohl upřít veškerou relevanci potvrzení E 101 a sám ověřit použití nařízení č. 1408/71.

15 – V tomto ohledu čtenáře odkazuji na mé stanovisko ve věci A-Rosa Flussschiff (C-620/15, EU:C:2017:12, body 44 až 55) a ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, body 32 až 37).

16 – I když může být potvrzení E 101 vydáno na základě pravidel použitelných na vysílání pracovníků, jež jsou zahrnuta v čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 a v čl. 11 odst. 1 prováděcího nařízení č. 574/72, lze je také vydat na základě jiných ustanovení, včetně čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, použitelného na cestující nebo létající zaměstnance podniků provozujících přepravu (viz body 124 a 134 tohoto stanoviska).

17 – Cour de cassation, chambre criminelle (kasační soud, trestní senát, Francie), č. 11-88420.

18 – Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2006, Herbosch Kiere (C-2/05, EU:C:2006:69, body 19 a 32).

51. V kontextu této diskuze, kterou rozsudky trestního senátu [19] vyvolaly, Cour de cassation (kasační soud, Francie), kterému byla opět předložena věc týkající se zastírané práce, v plénu rozhodl o položení předběžné otázky Soudnímu dvoru, která vedla k rozsudku ve věci A-Rosa Flussschiff. Touto předběžnou otázkou Soudní dvůr vyzval, aby přehodnotil svou judikaturu týkající se závazného účinku potvrzení E 101, nebo aby ji alespoň relativizoval v případech zjevného pochybení. Připomínám, že Soudní dvůr v tomto rozsudku tuto judikaturu znovu potvrdil, neboť rozhodl, že i v případě takového zjevného pochybení je hostitelský členský stát tímto potvrzením vázán [20].

52. Soudní dvůr nicméně v rozsudku „A-Rosa Flusschiff“ ponechal stranou případ podvodu. Touto situací se Soudní dvůr zabýval v rozsudku ve věci Altun. V posledně uvedeném rozsudku velkého senátu Soudní dvůr v zásadě připustil, že soud hostitelského členského státu může od potvrzení E 101 odhlédnout, pokud bylo získáno nebo uplatněno podvodem.

53. Obě předběžné otázky ve věci C-370/17 a první otázka ve věci C-37/18 poskytují Soudnímu dvoru příležitost upřesnit význam rozsudku ve věci Altun. Ve světle okolností dotčených ve věci v původním řízení a s ohledem na vyjádření, která byla Soudnímu dvoru předložena, je dle mého názoru třeba doplnit dvě upřesnění.

54. Zaprvé je třeba upřesnit pravomoc soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení E 101, který bylo získáno nebo uplatněno podvodem. Vysvětlím, proč mám za to, že má tento soud pravomoc od tohoto potvrzení odhlédnout, má-li k dispozici důkazy prokazující, že došlo k podvodu, a to nezávisle na průběhu dialogu mezi příslušnými institucemi, upraveného v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71 [21] (oddíl B).

55. Zadruhé je třeba znovu se zabývat pojmem „podvod“ ve smyslu unijního práva a v této souvislosti upřesnit, jakým způsobem se pravidla sociálního zabezpečení upravená nařízením č. 1408/71 uplatní na létající zaměstnance leteckých společností provozujících mezinárodní přepravu. Podle mého názoru a s výhradou ověření předkládajícími soudy mohou takové okolnosti, jako jsou ty ve sporu v původním řízení, znaky takového podvodu naplňovat (oddíl C).

56. Konečně co se týče druhé předběžné otázky ve věci C-37/18, vysvětlím, proč mám za to, že unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní pravidlo překážky věci pravomocně rozsouzené ukládalo soudům v občanskoprávních věcech použít pravomocné rozhodnutí trestního soudu, vyjde-li najevo, že je toto rozhodnutí v rozporu s unijním právem (oddíl D).

19 – Dané rozsudky zejména rozdělily vnitrostátní právní vědu. Mezi kritiky viz Lhernould, J. P., „Une compagnie aérienne peut-elle détacher des navigants en France? L'étonnante leçon anti-européenne de la chambre criminelle à propos du formulaire E 101“, *RJS*, 2014, a mezi nadšenci viz Muller, F., „Face aux abus et contournements, la directive d'exécution de la directive détachement est-elle à la hauteur?“, *Dr. Soc.*, 2014, p. 788. Mimoto Komise v návaznosti na stížnost společnosti Vueling zahájila proti Francii řízení EU Pilot. Tato stížnost byla nicméně po vyhlášení rozsudku ve věci A-Rosa Flussschiff odložena.

20 – Viz rozsudek A-Rosa Flussschiff, bod 61. V tomto rozsudku Soudní dvůr rovněž implicitně, ale nutně rozhodl, že občanskoprávní či trestněprávní povaha vedeného řízení nemá žádný vliv na závazný účinek potvrzení E 101, který zavazuje všechny soudy členských států. Viz usnesení ze dne 24. října 2017, Belu Dienstleistung a Nikless (C-474/16, nezveřejněné, EU:C:2017:812, bod 17).

21 – Jinými slovy, ačkoli mám výhrady k tak trochu spěšnému způsobu, jakým se francouzské trestní soudy rozhodly nepřihlížet k potvrzením E 101, která předložila společnost Vueling, a k související judikatuře Soudního dvora, domnívám se, že řešení, ke kterému dospěly, je v zásadě v souladu s unijním právem.

B. K pravomoci soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení E 101 získaného nebo uplatněného podvodem

57. Cílem potvrzení E 101 je zajistit dodržování zásady použitelnosti právních předpisů jediného členského státu v oblasti sociálního zabezpečení na pracovníky, zakotvené v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 1408/71. Jeho účelem je zabránit rozdílnému posuzování této právní úpravy institucemi jednotlivých členských států a předejít tak z toho vyplývajícím střetům pravomocí. Potvrzení E 101 tudíž přispívá k zajištění právní jistoty pracovníků, kteří se pohybují v rámci Unie, a v důsledku toho i jejich zaměstnavatelů. Tím usnadňuje volný pohyb pracovníků a služeb v rámci Unie [22].

58. Kdyby instituce hostitelského členského státu nebyly zpravidla vázány údaji uvedenými v potvrzení E 101, byly by tyto cíle ohroženy. Soudní dvůr hodlal tím, že uznal závazný účinek tohoto potvrzení a svěřil výlučnou pravomoc ho odejmout instituci, která toto potvrzení vydala, zabránit důsledkům, kterým se tento dokument právě snaží zabránit: protichůdným rozhodnutím o právní úpravě, jež se má daného pracovníka uplatnit, a z toho plynoucí duplicitě účasti na systému sociálního zabezpečení [23].

59. Toto řešení je mimoto odůvodněno zásadou loajální spolupráce, uvedenou v čl. 4 odst. 3 SEU. V souladu s touto zásadou si musí příslušné instituce členských států navzájem pomáhat při provádění kolizních norem stanovených nařízením č. 1408/71. To vede k souhře synalagmatických závazků: vydávající instituce musí řádně posoudit skutkový stav relevantní pro použití těchto pravidel, a tudíž zajistit správnost údajů uvedených v potvrzení E 101; instituce hostitelského členského státu musí v tomto duchu spolupráce v zásadě uznat platnost tohoto potvrzení, a má-li pochybnosti o uvedených údajích, uvědomit instituci, jež potvrzení vydala. V takovém případě je na instituci, jež potvrzení vydala, aby v tomtéž duchu spolupráce znovu posoudila opodstatněnost jeho vydání [24].

60. Závazný účinek potvrzení E 101 je navíc namístě na základě zásady vzájemné důvěry [25]. Tato zásada ukládá každému členskému státu, aby v zásadě vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo [26]. Instituce hostitelského členského státu tudíž musí v souladu s uvedenou zásadou předpokládat, že instituce, která potvrzení vydala, při jeho vydávání správně uplatnila kolizní normy upravené nařízením č. 1408/71.

61. Jak však Soudní dvůr rozhodl v rozsudku Altun, nemůže judikatura, která se týká závazného účinku potvrzení E 101, jednotlivcům umožnit, aby se unijních norem dovolávali podvodně nebo zneužívajícím způsobem [27].

62. V tomto ohledu Soudní dvůr v uvedeném rozsudku připomněl existenci obecné zásady unijního práva spočívající v zákazu podvodného jednání a zneužití práva, jež jednotlivci musí dodržovat. Použití unijní právní úpravy totiž nemůže dojít tak daleko, aby se tato úprava uplatnila i na úkony prováděné s cílem získat podvodně nebo zneužívajícím způsobem výhody zakotvené unijním právem [28].

22 – Viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 35).

23 – Viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 36).

24 – V tomto smyslu viz rozsudek Altun, body 37 až 39 a 41 až 43, jakož i citovaná judikatura.

25 – Rozsudek Altun, body 39 a 40.

26 – Viz zejména rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky justičního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 36 a citovaná judikatura).

27 – Rozsudek Altun, bod 48.

28 – Viz rozsudek Altun, bod 49. Viz rovněž rozsudek ze dne 22. listopadu 2017, Cussens a další (C-251/16, EU:C:2017:881, body 27, 30, 31 a 33).

63. Soudní dvůr na základě této obecné zásady v uvedeném rozsudku rozhodl, že podvodné potvrzení E 101 nemůže mít tentýž závazný účinek. V zásadě uznal, že soud hostitelského členského státu má pravomoc od potvrzení E 101 odhlédnout a vyvodit důsledky, které vnitrostátní právo stanoví pro případ nedodržení použitelných předpisů sociálního zabezpečení, má-li na základě objektivních skutečností [29] a pod podmínkou, že dotyčná osoba měla možnost při dodržení záruk spojených s právem na spravedlivý proces tyto důkazy vyvrátit, za to, že potvrzení bylo získáno nebo uplatněno podvodem [30].

64. Soudní dvůr nicméně tuto pravomoc soudu hostitelského členského státu přiznal v poněkud specifické souvislosti. V tomto ohledu ve věci, v níž byl vydán rozsudek Altun, příslušná instituce hostitelského členského státu, která shledala řadu aspektů naznačujících, že byla potvrzení E 101 získána podvodem, zaslala instituci, jež potvrzení vydala, odůvodněnou žádost o jejich přezkum či zrušení. Posledně uvedená instituce odpověděla po upomínce a více než rok a půl po doručení žádosti zasláním přehledu uvedených potvrzení s uvedením jejich doby platnosti a s upřesněním, že podmínky vyslání byly v okamžiku vydání těchto potvrzení jednotlivými dotčenými zaměstnavateli splněny. Ve své odpovědi nicméně nezohlednila skutečnosti, o kterých ji informovala instituce členského státu, do něhož byli pracovníci vysláni [31]. Za těchto okolností Soudní dvůr rozhodl, že:

„[…] když instituce členského státu, do něhož byli pracovníci vysláni, předloží v rámci dialogu upraveného v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71 instituci, která vydala potvrzení E 101, konkrétní skutečnosti, jež nasvědčují tomu, že byla tato potvrzení získána podvodem, přísluší na základě zásady loajální spolupráce posledně uvedené instituci, aby ve světle těchto skutečností přezkoumala, zda je vydání těchto potvrzení opodstatněné, a případně je zrušila […]. Neprovede-li posledně uvedená instituce takový přezkum v přiměřené lhůtě, musí existovat možnost dovolat se těchto skutečností v rámci soudního řízení a domoci se tak, aby soud členského státu, do něhož byli pracovníci vysláni, k předmětným potvrzením nepřihlížel“ [32].

65. Tuto pasáž je však možné vykládat dvěma způsoby. Zaprvé lze mít po vzoru společnosti Vueling, české vlády, Irska a Komise za to, že Soudní dvůr zamýšlel touto formulací učinit pravomoc soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení E 101, které bylo získáno nebo uplatněno podvodem, závislou na průběhu dialogu mezi příslušnými institucemi podle čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71. Přesněji by uvedený soud měl tuto pravomoc pouze v případě splnění dvou kumulativních podmínek, totiž (1) že příslušná instituce hostitelského členského státu předložila instituci, která potvrzení vydala, konkrétní důkazy nasvědčující tomu, že bylo dotyčné potvrzení E 101 získáno podvodem, a (2) že posledně uvedená instituce toto potvrzení ve světle těchto důkazů nepřezkoumala v přiměřené lhůtě.

66. Zadruhé lze tuto část, jak činí J.-L. Poignant a CRPNPAC, vykládat v tom smyslu, že Soudní dvůr nezamýšlel stanovit obecné podmínky, ale omezil se pouze na poskytnutí odpovědi pro okolnosti v projednávané věci, aniž by tím dopředu rozhodoval o pravomoci soudů hostitelských členských států v jiných věcech.

67. Připomínám, že co se dialogu mezi příslušnými institucemi týče, liší se okolnosti dotčené ve věci v původním řízení významně od těch, které vedly k přijetí rozsudku ve věci Altun [33]. Otázka, zda francouzské trestní soudy mohly za těchto okolností odhlédnout od sporných potvrzení E 101 a zda od nich mohou odhlédnout předkládající soudy, tudíž rozdělila účastníky řízení a zúčastněné strany před Soudním dvorem.

29 – Pro znaky skutkové podstaty podvodu ve smyslu unijního práva a důkazy jejichž základě lze podvod konstatovat, viz oddíl C tohoto stanoviska.

30 – Viz rozsudek Altun, body 55, 56 a 60.

31 – Viz rozsudek Altun, body 20 a 21.

32 – Rozsudek Altun, body 54 a 55.

33 – Viz body 26 až 31 tohoto stanoviska.

68. Podle mého názoru nelze rozsudek ve věci Altun vykládat tak, že omezuje pravomoc soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení E 101 v případě, že má tento soud k dispozici objektivní skutečnosti, které umožňují konstatovat, že došlo k podvodu. Úvahy o dialogu mezi příslušnými institucemi, který je upraven v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71, uvedené v tomto rozsudku, nelze vykládat jako podmínky této pravomoci (1). Pro případ, že by měl být Soudní dvůr jiného názoru, vysvětlím, z jakých důvodů musí v každém případě tyto podmínky za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, považovat za splněné (2).

1. K neexistenci dopadu průběhu dialogu mezi příslušnými institucemi na pravomoc soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení E 101, které bylo získáno nebo uplatněno podvodem

69. Výklad, který navrhuji, dle mého názoru vyplývá ze správného uplatnění obecné zásady unijního práva zakazující podvodné nebo zneužívající praktiky (a). Omezení pravomoci soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení E 101 získaného nebo uplatněného podvodem nemůže být odůvodněno žádným z důvodů, které závazný účinek tohoto potvrzení obvykle zakládají [(b) až (d)]. Pro úplnost dodávám, že je tento výklad ve věci C-37/18 podložen úvahami o účinné ochraně, která musí svědčit pracovníkovi v případě, že se jeho zaměstnavatel dopustil podvodu (e). Uvedený výklad konečně podle mého názoru není v rozporu s režimem založeným na tomto potvrzení (f).

a) O obecné zásadě zákazu podvodných nebo zneužívajících praktik

70. Výklad, podle kterého má soud hostitelského členského státu pravomoc odhlédnout od potvrzení E 101, pokud na základě objektivních skutečností shledá, že bylo toto potvrzení získáno nebo uplatněno podvodem, je podle mého názoru přímým a nezbytným důsledkem zásady, podle které se jednotlivci nemohou dovolávat norem unijního práva podvodně nebo zneužívajícím způsobem.

71. Podle ustálené judikatury Soudního dvora týkající se této obecné zásady mají totiž podvod a zneužití unijního práva, jsou-li konstatovány na základě objektivních skutečností, za následek *odepření požadovaného práva nebo požadované výhody jednotlivci* – což je ostatně jen důsledek konstatování, že v případě, že došlo k podvodu nebo zneužití práva, nejsou objektivní podmínky pro získání uvedeného práva nebo zmíněné výhody ve skutečnosti splněny [34].

72. Soudní dvůr toto řešení znovu důrazně potvrdil v nedávných rozsudcích N Luxembourg 1 a další [35], jakož i T Danmark a Y Denmark [36], přijatých ve velkém senátu. V těchto rozsudcích Soudní dvůr také potvrdil, že vnitrostátní soud, který je konfrontován se zneužívajícím nebo podvodným užitím ustanovení unijního práva, má podle tohoto práva nikoli pouze možnost, ale povinnost jednotlivci využití těchto ustanovení odepřít [37].

73. Při použití dané obecné zásady má tudíž soud hostitelského členského státu, pokud má k dispozici skutečnosti, které prokazují, že bylo potvrzení E 101 získáno nebo uplatněno podvodem, nejen pravomoc od tohoto potvrzení odhlédnout, ale rovněž povinnost to učinit.

34 – Viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2017, Cussens a další (C-251/16, EU:C:2017:881, bod 32 a citovaná judikatura).

35 – Rozsudek ze dne 26. února 2019 (C-115/16, C-118/16, C-119/16 a C-299/16, EU:C:2019:134, body 96 až 102).

36 – Rozsudek ze dne 26. února 2019 (C-116/16 a C-117/16, EU:C:2019:135, body 70 až 76).

37 – Viz rozsudky ze dne 26. února 2019, N Luxembourg 1 a další (C-115/16, C-118/16, C-119/16 a C-299/16, EU:C:2019:134, body 110 a 120), jakož i T Danmark a Y Denmark (C-116/16 a C-117/16, EU:C:2019:135, body 76 a 82).

74. Průběh dialogu na téma platnosti potvrzení E 101 vedeného na základě čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71 mezi příslušnou institucí hostitelského členského státu a institucí, která potvrzení vydala, podle mého názoru nemůže platně ovlivnit pravomoc soudu hostitelského členského státu odhlédnout od předmětného potvrzení za takových okolností, jako jsou ty, jež jsou uvedeny v předcházejícím bodu [38].

75. V tomto ohledu podotýkám, že podle výkladu rozsudku, který navrhují Vueling, česká vláda, Irsko a Komise, shrnutého v bodě 65 tohoto stanoviska, platí, že nepředložila-li příslušná instituce hostitelského členského státu instituci, která potvrzení vydala, žádost o přezkum potvrzení E 101, neuplynula-li od této žádosti přiměřená doba nebo odpověděla-li v přiměřené lhůtě tato instituce, že podle ní vzhledem ke sděleným skutečnostem k podvodu nedošlo, nemůže soud hostitelského členského státu od předmětného potvrzení odhlédnout, i kdyby měl k dispozici objektivní skutečnosti tento podvod prokazující.

76. Podle mého názoru by však byl takový výsledek v rozporu s výše uvedenou obecnou zásadou a vedl by k toleranci situace, jež je v unii práva nepřípustná: jednak by jednotlivec mohl mít ze svého podvodného jednání prospěch, a dále by soud musel podvod strpět, ba ho i podpořit [39].

77. Musím zdůraznit, že podvod podstatným způsobem narušuje veřejný pořádek, ať se jedná o veřejný pořádek hostitelského členského státu či veřejný pořádek Unie, které podle mého názoru v případě podvodu v oblasti sociálního zabezpečení splývají [40]. Vnitrostátní soudy jsou jako unijní soudy, které tento veřejný pořádek střeží, povinny toto narušení zastavit z úřední povinnosti. Tato pravomoc by neměla být nijak omezena a ostatně žádný z důvodů, na kterých se obvykle závazný účinek potvrzení E 101 zakládá, takové omezení neopodstatňuje.

b) K zásadě loajální spolupráce

78. Zaprvé zásada loajální spolupráce, jak je zakotvena v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71, nemůže takovou odchylku od zásady zákazu podvodných nebo zneužívajících praktik odůvodnit.

79. Platí sice, že instituce členských států musí při provádění nařízení č. 1408/71 spolupracovat. Zásada loajální spolupráce tudíž příslušné instituci hostitelského členského státu ukládá, aby se obrátila na instituci, která potvrzení E 101 vydala, disponuje-li důkazy, které dosvědčují, že v souvislosti s tímto potvrzením došlo k podvodu, aby tak posledně uvedené instituci umožnila přehodnotit opodstatněnost vydání tohoto potvrzení a odejmout ho nebo zrušit [41].

80. Příslušná instituce hostitelského členského státu se tudíž dialogu s institucí, která potvrzení vydala, nemůže úplně vyhnout ani v případě podvodu [42]. Takové porušení povinnosti loajální spolupráce, především měli-li by být systematické, by mohlo být zejména sankcionováno v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti.

38 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta C. O. Lenze ve věci Calle Grenzshop Andresen (C-425/93, EU:C:1995:12, bod 63). Viz obdobně rozsudek ze dne 27. září 1989, van de Bijl (130/88, EU:C:1989:349, body 20 až 27) a stanovisko generálního advokáta M. Darmona ve věci van de Bijl (130/88, nezveřejněné, EU:C:1989:157, bod 17). Viz dále stanovisko generálního advokáta J. Mischa ve věci Paletta (C-45/90, nezveřejněné, EU:C:1991:434, body 29 až 34) a rozsudek ze dne 2. května 1996, Paletta (C-206/94, EU:C:1996:182, body 24 až 28). Soudní dvůr v těchto rozsudcích uznal, že od některých dokumentů vydaných institucemi jednoho členského státu, jež jsou v zásadě závazné pro instituce jiného členského státu, může soud posledně uvedeného členského státu v případě podvodu odhlédnout. Soudní dvůr v těchto věcech zamítl podněty vedlejších účastníků, kteří navrhovali upřednostnit spolupráci mezi institucemi.

39 – Viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 44).

40 – Viz úvahy uvedené v bodu 82 tohoto stanoviska.

41 – Viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 71).

42 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2018, Komise v. Belgie (C-356/15, EU:C:2018:555, bod 105), ve kterém Soudní dvůr poukázal na to, že právní předpisy dotčené v této věci, jež jsou určeny k boji proti potvrzením E 101 získaným nebo uplatněným podvodem, nesplňují požadavky podle rozsudku Altun, jelikož zejména nestanoví žádnou povinnost správy zahájit dialog a dohodovací řízení upravené v nařízeních č. 883/2004 a č. 987/2009.

81. Tato nezbytná spolupráce nicméně podle mého názoru nemůže odůvodnit omezení pravomoci soudu hostitelského členského státu konstatovat, že v souvislosti s potvrzením E 101 došlo k podvodu. Nezávisle na průběhu dialogu mezi příslušnými institucemi, který je upraven v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71, musí mít tento soud možnost odhlédnout od potvrzení E 101 v případě, že má k dispozici důkazy, které prokazují, že toto potvrzení bylo získáno nebo uplatněno podvodem, ať už mu byla věc předložena příslušnou institucí tohoto členského státu, rozhoduje o žalobě na náhradu škody, kterou podaly zúčastněné třetí osoby, jako jsou pracovníci poškození trestným činem podvodu, nebo se uvedeného potvrzení dovolává jednotlivec, který je u tohoto soudu žalobcem.

82. Soudu totiž nelze pouze za účelem přinucení institucí ke spolupráci zabránit, aby postupoval proti podvodu v oblasti sociálního zabezpečení. V tomto ohledu představuje účinný boj proti takovému podvodu závazný požadavek. Na úrovni členských států ohrožuje podvod související s vydáním povolení E 101 soudržnost a finanční rovnováhu systémů sociálního zabezpečení a na unijní úrovni může narušit hospodářskou soudržnost, jakož i řádné fungování vnitřního trhu, neboť narušuje podmínky hospodářské soutěže [43].

83. I když je přitom úzká a účinná spolupráce mezi příslušnými institucemi vpravdě klíčovým faktorem v boji proti podvodům [44], nedisponuje zatím za současného stavu unijního práva tato spolupráce závazným rámcem, který by jí umožnil v této oblasti vždy dostatečně rychle a účinně fungovat [45]. Připomínám totiž, že unijní právo v současnosti neobsahuje žádný postup vydávání nebo přezkumu potvrzení E 101, které se řídí vnitrostátním právem jednotlivých členských států, ani žádnou závaznou lhůtu omezující dobu trvání komunikace mezi příslušnými institucemi [46].

84. Kromě toho může vyžití smírčího řízení před Správní komisí v případě sporu mezi příslušnými institucemi rovněž prodloužit dobu trvání této komunikace před uložením jakékoli sankce. Její rozhodnutí ostatně nemají právně závazný účinek [47]. Omezení boje proti podvodům pouze na tuto spolupráci by vedlo k tomu, že by nebyl veden s příslušnou rychlostí a účinností.

85. V této souvislosti nenavrhuji stavět do protikladu jednostrannost návrhů před vnitrostátními soudy hostitelských členských států a spolupráci mezi příslušnými institucemi. Podle mého názoru musí být ve skutečnosti tyto dva způsoby opatření uplatňovány současně, neboť se vzájemně doplňují. To je ostatně duchem směrnice 2014/67/EU o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu [48].

43 – Viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 46). Viz také usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. září 2016 o „sociálním dumpingu“ v Evropské unii, uvedené výše. Obdobně viz, co se týče „sociálního dumpingu“, také rozsudky ze dne 26. února 2019, N Luxembourg 1 a další (C-115/16, C-118/16, C-119/16 a C-299/16, EU:C:2019:134, bod 107), jakož i T Danmark a Y Denmark (C-116/16 et C-117/16, EU:C:2019:135, bod 79).

44 – Viz bod 4 odůvodnění rozhodnutí Správní komise č. H5 ze dne 18. března 2010 o spolupráci v boji proti podvodům a omylům v rámci [nařízení č. 883/2004] a [nařízení č. 987/2009] (Úř. věst. 2010, C 149, s. 5).

45 – Obdobně viz stanovisko generálního advokáta M. Darmona ve věci van de Bijl (130/88, nezveřejněné, EU:C:1989:157, bod 17).

46 – Připomínám, že rozhodnutí Správní komise, která takové lhůty upravují, nejsou závazná. Poukazuji nicméně na to, že návrh na změnu koordinačních nařízení, který unijní normotvůrce v současnosti projednává, předpokládá zavedení lhůt pro přezkum opodstatněnosti vydání potvrzení E 101 institucemi, které je vydaly, a případně pro jejich zrušení nebo opravu na žádost příslušné instituce jiného členského státu. V případě nevyvratitelného podvodu spáchaného žadatelem o tento dokument musí instituce, která potvrzení vydala, tento dokument okamžitě odebrat nebo opravit se zpětnou účinností. Pro více podrobností viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 21).

47 – Věc, ve které by vydán rozsudek ze dne 6. září 2018, Alpenrind a další (C-527/16, EU:C:2018:669), představuje v tomto ohledu výmluvný příklad. V této věci sdělila příslušná instituce hostitelského členského státu instituci, která vydala přenosné dokumenty A1 pro jisté pracovníky, že tyto dokumenty nejsou platné. Vydávající instituce odmítla tyto dokumenty odejmout. V důsledku sporu předložily dotyčné členské státy tuto záležitost Správní komisi, která přijala rozhodnutí o odejmutí uvedených dokumentů. Instituce, která tyto dokumenty vydala, je však, na rozdíl od toho, co jí bylo uloženo ve smírčím řízení, neodejmula.

48 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 15. května 2014 (Úř. věst. 2014, L 159, s. 11). Zejména čl. 6 odst. 10 této směrnice stanoví, že žádost o informace mezi příslušnými orgány, jež se týká vyslání, nebrání příslušným orgánům hostitelského členského státu v tom, aby přijaly opatření v souladu s příslušnými ustanoveními vnitrostátního a unijního práva za účelem vyšetření a prevence údajného porušení předpisů upravujících vysílání pracovníků.

86. Dialog mezi příslušnými institucemi, který proběhne před tím, než je věc předložena soudu hostitelského členského státu, totiž může rozptýlit případné pochyby ohledně skutkových okolností daného případu, zejména je-li ke konstatování podvodu nezbytné provést ověřování v členském státu, ve kterém bylo toto potvrzení vydáno [49]. Kromě toho v situaci, kdy instituce, která potvrzení E 101 vydala, ho v důsledku žádosti příslušné instituce hostitelského členského státu zruší nebo odejme, se může předložení věci soudu tohoto členského státu ukázat nadbytečným. Dialog mezi příslušnými institucemi tudíž může umožnit hospodárnost řízení [50]. Tento dialog zůstává zásadní i po odsouzení pachatele soudem hostitelského členského státu. Zejména o zrušení potvrzení E 101, které je platné pro celou Unii, může rozhodnout pouze instituce, která potvrzení vydala [51], jelikož soud hostitelského členského státu od něj může jen odhlédnout v rámci řízení o věci, která mu byla předložena. Kromě toho uvedený dialog umožňuje zajistit odstranění finančních důsledků podvodu a garantovat, že pracovníci nebudou při výkonu svého práva na sociální zabezpečení vystaveni obtížím [52].

c) K zásadě vzájemné důvěry

87. Zadruhé zásada vzájemné důvěry podle mého názoru nevyžaduje jiný výklad než ten, který navrhuji. Především je třeba poukázat na to, že soud hostitelského členského státu tím, že shledá, že bylo potvrzení E 101 získáno podvodem, nezpochybňuje skutečnost, že instituce, která potvrzení vydala, dodržela unijní právo. Konstatování podvodu soudem hostitelského členského neznamená, že je instituci, která potvrzení vydala, porušení unijního práva přičitatelné, ale že byla oklamána podvodným jednáním zaměstnavatele.

88. Dále v situaci, ve které instituce, jež potvrzení vydala, v rámci dialogu s příslušnou institucí hostitelského členského státu provede na její žádost přezkum potvrzení a rozhodne o jeho zachování v platnosti z důvodu, že potvrzení E 101 podle jejího názoru nebylo získáno nebo uplatněno podvodem, zásada vzájemné důvěry vpravdě vyžaduje, aby soud hostitelského členského státu tuto odpověď a případné důkazy, jež tato instituce uvádí na její podporu, náležitě zohlednil. Tato zásada však uvedený soud nemůže přimět k tomu, aby se cítil touto odpovědí vázán, ačkoli má k dispozici důkazy, které prokazují, že k podvodu došlo.

89. V tomto ohledu nelze použít analogii s nástroji unijního práva v občanskoprávních a trestněprávních věcech, které vnitrostátním soudům ukládají, aby uznaly nebo vykonaly jisté dokumenty pocházející z jiných členských států, aniž by v zásadě mohly zpochybnit jejich opodstatněnost. Tyto nástroje totiž patří do rámce justiční spolupráce, což odůvodňuje vysokou úroveň důvěry, která je základem systému uznávání a výkonu stanoveného těmito nástroji [53]. Stejnou úroveň

49 – Na mysli mám zejména typ podvodu dotčený ve věci, ve které byl vydán rozsudek Altun, jenž spočívá ve vytvoření společností, které jsou pouze „poštovními schránkami“, v jednom členském státě, jehož účelem je pouze vysílání pracovníků do jiného členského státu. Irsko a Komise nicméně tvrdí, že soud hostitelského členského státu *nemůže mít k dispozici skutečnosti prokazující trestný čin podvodu, aniž by došlo k dialogu s institucí, která potvrzení vydala*. Přehnanost tohoto tvrzení je jasná bez dalšího. Ačkoli tento dialog může být užitečný pro získání důkazů, není nepostradatelný. Tato instituce není vždy ve vhodnější pozici k prokázání podvodu než orgány hostitelského členského státu. Především rozhodující skutečnosti lze často zjistit v hostitelském členském státě. Tak je tomu za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, ve které se jedná zejména o zjištění, zda má zaměstnavatel pobočku v hostitelském členském státu a zda jsou na ni pracovníci navázáni (viz oddíl C tohoto stanoviska). Unijní normotvůrce ostatně sám trval na svěření kontroly orgánům hostitelského členského státu, a to směrnicí 2014/67, jejíž článek 7 v podstatě stanoví, že za kontrolu dodržování této směrnice a směrnice 96/71 nesou odpovědnost orgány hostitelského členského státu, kterým případně pomáhají orgány vysílajícího členského státu.

50 – Kdyby v projednávané věci francouzské orgány zahájily dialog dřív, instituce, která sporná potvrzení E 101 vydala, by je pravděpodobně zrušila, neboť tak odmítla učinit především z důvodu promlčení.

51 – Viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 56).

52 – Viz úvahy uvedené v poznámce pod čarou 56 tohoto stanoviska.

53 – Co se týče rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1), viz například rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, bod 45). Viz také v souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1) (dále jen „nařízení Brusel Ia“) rozsudek ze dne 16. července 2015, Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, body 40 a 63).

důvěry nelze od soudu vyžadovat, pokud jde o stanovisko správního orgánu jiného členského státu. Jinými slovy zásada vzájemné důvěry nemůže odůvodnit „právo veta“ instituce, která potvrzení E 101 vydala, k pravomoci soudu hostitelského členského státu odhlédnout od potvrzení, které bylo získáno nebo uplatněno podvodem.

90. V každém případě konečně připomínám, že zásada vzájemné důvěry zakládá domněnku dodržování unijního práva, která je sice silná, ale není nevyvratitelná. Naopak tato domněnka může být vyvrácena v případě „mimořádných okolností“ [54]. Podle mého názoru důkaz podvodu takovou okolnost zakládá.

d) K zásadě jediné účasti v systému sociálního zabezpečení a zásadě právní jistoty

91. Zatřetí zásada jediné účasti v systému sociálního zabezpečení [55] taktéž nevyžaduje jiný výklad. Je sice pravdou, že by ve věcech v původním řízení, jak zdůrazňuje Vueling, konstatování podvodu a odhlédnutí od sporných potvrzení E 101 vedlo zejména k uložení povinnosti společnosti Vueling poskytnout CRPNPAC náhradu škody ve výši odpovídající části příspěvků, které Vueling neodvedla ve Francii, ačkoli instituce, která potvrzení E 101 vydala, v současné době odmítá znovu se zabývat příspěvky, které již byly zaplaceny ve Španělsku, což by vedlo k uložení povinnosti dvojí účasti na systému sociálního zabezpečení pro tutéž činnost.

92. Tyto následky nicméně nejsou na škodu dotyčným pracovníkům, ale zaměstnavateli, který se podvodu dopustil. Ten se však tím, že narušuje fungování pravidel podle nařízení č. 1408/71, vystavuje riziku, že to pro něj bude mít takové důsledky. Tyto důsledky kromě toho mohou potenciální pachatele od podvodného jednání odradit [56].

93. Začtvrté, pokud jde o zásadu právní jistoty, postačí připomenout, že při uplatnění zásady zákazu podvodných či zneužívajících praktik se osoba, která uměle vytvoří podmínky související se zvýhodněním vyplývajícím z unijního práva či která se jejich splnění vyhne, nemůže důvodně dovolávat této zásady, aby tak napadla skutečnost, že příslušnou výhodu ztratila [57].

e) K právu na účinný procesní prostředek

94. Zapáté pro úplnost uvádím, že je výklad, jenž ve věci C-37/18 navrhuji, podpořen úvahami, jež se týkají účinné soudní ochrany, která musí v případě podvodu, kterého se dopustil zaměstnavatel, svědčit takovému pracovníkovi, jako je J.-L. Poignant.

95. V tomto ohledu v případě, že se zaměstnavatel dopustí podvodu prostřednictvím potvrzení E 101, připravuje dotyčného pracovníka o příspěvky do systému sociálního zabezpečení, k němuž by měl být tento pracovník v souladu s kolizními normami, které stanovil unijní normotvůrce v nařízení č. 1408/71, přihlášen. Pokud je tato právní úprava pro pracovníka výhodnější než ta, která se na něj

54 – Viz zejména rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 82 citovaná judikatura).

55 – Co se této zásady týče, viz bod 57 tohoto stanoviska.

56 – Obecně by mělo konstatování podvodu vést zvláště ke zpětnému přihlášení dotyčných pracovníků k systému sociálního zabezpečení hostitelského členského státu. Koordinační nařízení nicméně v současné době neobsahují ustanovení o odstranění finančních důsledků podvodu takovouto změnou se zpětnou účinností, zvláště pokud jde o příspěvky, které byly neoprávněně vyplaceny zaměstnavateli. Obtíže, které tato změna účasti v systému sociálního zabezpečení vyvolá, lze nicméně napravit řešením, na kterém se v duchu spolupráce dohodnou příslušné instituce. V tomto ohledu usuzuji, že pokud soud hostitelského členského státu podvod konstatuje v konečném rozsudku, měla by instituce, jež potvrzení vydala, z tohoto zjištění vyvodit důsledky a sporná potvrzení proto odejmout a dohodnout se s institucí hostitelského členského státu na takovém řešení. Vzájemná důvěra totiž musí fungovat v obou směrech [viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 65)]. Kromě toho návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění [nařízení č. 883/2004] a [nařízení č. 987/2009] [COM(2016) 815 final], jenž je stále v legislativním procesu, upravuje mechanismy, jejichž cílem je náprava těchto finančních důsledků podvodu.

57 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2017, Cussens a další (C-251/16, EU:C:2017:881, bod 43 a citovaná judikatura), jakož i mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, bod 66).

neprávem uplatňovala z důvodu podvodného jednání zaměstnavatele, vznikla mu tím škoda, na jejíž náhradu má nárok. Podle mého názoru by toto pravidlo bylo podivně překrouceno, kdyby judikatura, jež se týká závazného účinku potvrzení E 101, kterou Soudní dvůr zavedl zejména za účelem ochrany práva na volný pohyb pracovníků, mohla omezit možnost takové žaloby na náhradu škody.

96. Nad rámec této úvahy poukazuji na to, že pracovník nemůže zahájit dialog mezi příslušnými institucemi na základě čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71 či jeho zahájení vyvolat. Kdyby tudíž musela pravomoc soudu hostitelského členského státu odhlédnout v rámci řízení o takové žalobě na náhradu škody od potvrzení E 101, o němž je prokázáno, že bylo získáno podvodem, záviset na průběhu tohoto dialogu, znamenalo by to, že by byl přístup tohoto pracovníka k soudu podmíněn požadavky, jejichž splnění nemůže nijak ovlivnit. Takové řešení by podle mého názoru bylo obtížně slučitelné s právem na účinný procesní prostředek podle článku 47 Listiny základních práv Evropské unie.

97. Komise na jednání v odpovědi na otázku Soudního dvora zajisté tvrdila, že pracovník může podat žalobu k soudům vysílajícího členského státu (tedy toho, ve kterém se nachází instituce, která vydala potvrzení, a toho, v němž se v zásadě nachází sídlo zaměstnavatele), které by měly plnou pravomoc od certifikátu E 101 odhlédnout nebo ho zrušit.

98. V tomto ohledu uznávám, že právo na účinný procesní prostředek obecně jednotlivci nezaručuje možnost podat žalobu u soudu dle jeho volby. Rozhodující je v zásadě to, aby existoval nějaký soud poskytující záruky spojené s právem na spravedlivý proces, ke kterému může jednotlivec svou žalobu podat [58].

99. Mám nicméně za to, že pracovníkovi, který je slabší stranou pracovněprávního vztahu, musí svědčit usnadněný přístup k soudu, aby se mohl svých práv vůči svému zaměstnavateli dovolat. Tato úvaha se dle mého názoru řadí k požadavkům, které ukládá základní právo na účinný procesní prostředek.

100. V tomto ohledu je relevantní referencí článek 21 nařízení Brusel Ia [59]. Podle tohoto ustanovení má sice pracovník možnost zaměstnavatele žalovat u soudů členského státu, kde má tento zaměstnavatel sídlo. Unijní normotvůrce nicméně pracovníkovi především dovolil, aby svou žalobu podal u soudu v místě, kde obvykle vykonává svou práci, neboť je tento soud, jak z důvodu jeho blízkosti ke sporu, tak vzhledem k požadavku ochrany pracovníka, považován za vhodný [60].

101. Rozšíření judikatury Soudního dvora, která se týká závazného účinku potvrzení E 101, v této souvislosti, by v praxi vedlo k tomu, že by pracovníci přišli o možnost podat žalobu k soudu, který je pro vyřešení tohoto sporu a ochranu jejich zájmů nejvhodnější a který se mi navíc zdá být jediným „realistickým“ soudem v případě podvodu spáchaného v souvislosti s potvrzením E 101. Je totiž pravděpodobné, že neznalost jazyka a místního práva, jakož i vzdálenost od pracovníkova bydliště, přimějí tohoto pracovníka k tomu, aby od uplatnění svých práv u soudu vysílajícího členského státu upustil [61].

58 – Viz rozsudek ze dne 21. října 2015, Gogova (C-215/15, EU:C:2015:710, body 45 a 46), jakož i Fawcett, J. J., „The impact of Article 6(1) of the ECHR on private international law“, *International & Comparative Law Quarterly*, 2007, 56(1), s. 1.

59 – V souladu s čl. 1 bodem 2 písm. c) se toto nařízení neuplatní v oblasti sociálního zabezpečení. Případná žaloba podaná pracovníkem na instituci, která vydala potvrzení, by se tudíž tímto nařízením neřídila. Naproti tomu se toto vynětí z působnosti nařízení neuplatní na žalobu na náhradu škody podanou pracovníkem na zaměstnavatele, a to i v případě, že se tato žaloba vztahuje na nedodržení zaměstnavatelových povinností v oblasti sociálního zabezpečení [viz rozsudek ze dne 14. listopadu 2002, Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, bod 48)].

60 – Viz rozsudky ze dne 15. ledna 1987, Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, bod 16), a ze dne 27. února 2002, Weber (C-37/00, EU:C:2002:122, bod 40). V tomto ohledu mám za to, že v takové situaci, jako je situace v původním řízení, se obvyklé místo výkonu práce dotyčných pracovníků nachází nikoli ve vysílajícím členském státě, ale v hostitelském členském státě (viz bod 147 tohoto stanoviska).

61 – Obdobně k místní příslušnosti v rámci ochrany spotřebitele viz rozsudek ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, body 22 až 24).

f) K mezím výkladu, který navrhuji

102. Závěrem bych chtěl poukázat na meze výkladu, který navrhuji. Nejedná se o uznání obecné pravomoci hostitelského členského státu zpochybnit potvrzení E 101. Jednak od něj může odhlédnout jen soud tohoto státu [62]. A dále ani v řízení před soudem nezaniká domněnka legality účasti na systému sociálního zabezpečení, kterou toto potvrzení zakládá. Z nevyvratitelné domněnky se pouze stává domněnka smíšená: lze ji tak vyvrátit důkazem o podvodu nikoli ve smyslu vnitrostátního práva, ale ve smyslu práva unijního, jehož definice je přísně vymezena. A konečně, jak uvádím v průběhu celého tohoto oddílu, lze od potvrzení E 101 odhlédnout nikoli na základě pouhého podezření, že došlo k podvodu, ale na základě důkazů podvod prokazujících, které jednotlivci, již se jeho existence dovolávají, musí doložit.

103. Pokud jde o riziko protekcionismu způsobené tímto řešením, jež právní nauka někdy evokuje, omezím se na to, že zdůrazním, že členské státy musí uplatnit zásadu vzájemné důvěry ve své soudy, které ve spolupráci se Soudním dvorem plní funkci, jež jim byla společně svěřena, s cílem zajišťovat dodržování práva při výkladu a provádění Smluv. Vnitrostátní soud tudíž nemůže být podezírán z protekcionismu, neboť jeho nezávislost předpokládá jeho objektivitu a neexistenci jakéhokoliv zájmu na výsledku sporu nad rámec striktního použití právního předpisu. Soudní dvůr ostatně na dodržování této nezávislosti aktivně dohlíží [63]. Kromě toho může v rámci mechanismu předběžných otázek kontrolovat správné uplatňování výjimky podvodu [64].

g) Dílčí závěr

104. Všechny výše uvedené úvahy mě tudíž přivádějí k závěru, že soud hostitelského členského státu má pravomoc odhlédnout od potvrzení E 101, které bylo získáno nebo uplatněno podvodem. Průběh dialogu mezi příslušnými institucemi podle čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71 nemá na tuto pravomoc vliv. Pokud má soud k dispozici důkazy, které prokazují, že došlo k podvodu, musí od potvrzení odhlédnout i v případě, že dialog ještě nebyl zahájen, stále probíhá či instituce, která potvrzení vydala, není stejného názoru jako instituce vysílajícího členského státu. Rozsudek ve věci Altun dle mého názoru nemůže být vykládán tak, že klade podmínky, které jsou s tímto výkladem v rozporu.

2. Podpůrně: k uplatnění podmínek, které se týkají průběhu dialogu mezi příslušnými institucemi, za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení

105. Připomínám, že podle výkladu rozsudku Altun, který navrhují zejména Vueling, česká vláda, Irsko a Komise, má v případě, že došlo k podvodu, soud hostitelského členského státu pravomoc od potvrzení E 101 odhlédnout pouze pod podmínkou, že orgány hostitelského členského státu předložily instituci, která potvrzení vydala, konkrétní důkazy nasvědčující tomu, že bylo toto potvrzení získáno nebo uplatněno podvodem a že vydávající instituce neprovedla přezkum uvedeného potvrzení ve světle těchto skutečností v přiměřené lhůtě.

62 – Viz *a contrario* rovněž rozsudek ze dne 11. července 2018, Komise v. Belgie (C-356/15, EU:C:2018:555, bod 105), ve kterém Soudní dvůr zakázal dotčenou právní úpravu zadruhé z důvodu, že se neomezuje na svěření pravomoci konstatovat existenci podvodu a z tohoto důvodu odhlédnout od přenositelného dokumentu A1 jen soudu, ale že tuto možnost poskytuje i vnitrostátním správním orgánům, které tak mohou učinit mimo jakékoli soudní řízení.

63 – Viz rozsudky ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), a ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky justičního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

64 – Případná pochybení vnitrostátních soudů ostatně mohou být, dojde-li k nim v posledním stupni, napravena prostřednictvím žaloby na náhradu škody [rozsudek ze dne 30. září 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513)] nebo žaloby pro nesplnění povinnosti [rozsudek ze dne 4. října 2018, Komise v. Francie (Précompte mobilier) (C-416/17, EU:C:2018:811)] proti dotčenému členskému státu.

106. V projednávaném případě podle jejich názoru nejsou tyto podmínky splněny. Francouzské orgány podle nich měly v návaznosti na zápis inspekce práce instituci, která potvrzení vydala, oslovit v květnu 2008. Učinily tak však až poté, co cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) odsoudil Vueling v trestním řízení dne 31. ledna 2012 [65]. Podle této společnosti není skutečnost, že francouzské orgány následně s touto institucí vedly jednání, relevantní. Komise dodává, že jelikož uvedená instituce rozhodla, že sporná potvrzení E 101 budou ponechána v platnosti [66], měl postup spolupráce pokračovat ve formě dohodovacího řízení před Správní komisí.

107. Podle mého názoru soud hostitelského členského státu nemůže být zbaven pravomoci odhlédnout od potvrzení E 101, které bylo získáno nebo uplatněno podvodem, pouze z důvodu, že mu byla věc předložena před zahájením dialogu příslušnou institucí hostitelského členského státu v souladu s čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71. Takový výklad musí být učiněn, byť by to mělo být jen proto, že žaloby v občanskoprávním řízení či trestní oznámení podávají jednotlivci jako je J.-L. Poignan, kteří nemají nad zahájením dialogu mezi příslušnými institucemi žádnou kontrolu a neznají ani jeho průběh. Jak tvrdí francouzská vláda, je k tomu, aby bylo instituci, která potvrzení vydala, v souladu se zásadou loajální spolupráce umožněno se ve věci vyjádřit a potvrzení E 101 zrušit, nezbytné a dostačující, aby k tomuto dialogu došlo před tím, než soud hostitelského členského státu přijme konečné rozhodnutí.

108. A dále, co se týče výsledku dialogu, vyrozuměl jsem z výkladu rozsudku Altun, který navrhují Vueling, česká vláda, Irsko a Komise, že má soud hostitelského členského státu pravomoc od potvrzení E 101, jež bylo získáno nebo uplatněno podvodem, odhlédnout buď v případě, že instituce, která dotyčné potvrzení vydala, nepřezkoumala jeho opodstatněnost a nepřijala rozhodnutí o jeho ponechání v platnosti nebo o jeho odejmutí v přiměřené lhůtě, nebo v případě, že tato instituce takové rozhodnutí v přiměřené lhůtě sice přijala, ale v jeho odůvodnění se výslovně nevyjádřila ke skutečnostem, které jí sdělila příslušná instituce hostitelského členského státu [67].

109. V projednávané věci však instituce, jež sporná potvrzení E 101 vydala, přijala první rozhodnutí týkající se těchto potvrzení dva roky po podání původní žádosti francouzskými orgány a konečné rozhodnutí v této věci více než dva a půl roku po jejím podání [68]. Tato rozhodnutí zjevně nebyla přijata v přiměřené lhůtě [69]. A dále se instituce, která potvrzení vydala, v odůvodnění konečného rozhodnutí nevypořádala se skutečnostmi, které francouzské orgány vznesly ohledně podvodu, totiž zejména s uvedením nepravdivých údajů o bydlišti [70].

110. Jsem proto názoru, že za takových okolností, jako jsou ty, které nastaly v původním řízení, musí být (případné) podmínky týkající se dialogu mezi příslušnými institucemi považovány za splněné.

65 – V tomto ohledu francouzská vláda na jednání objasnila, že praxe inspekce práce v době rozhodnutí spočívala v předání jejích zápisů o porušení právních předpisů jak příslušné Urssaf, tak státnímu zástupci. V případě, že státní zástupce věc předložil trestnímu soudu, čekal Urssaf na výsledek tohoto řízení. Došlo-li k odsouzení, informovala o něm tato instituce instituci, která potvrzení E 101 vydala. Jinými slovy, francouzské orgány měly za to, že vydávající instituci nebylo třeba informovat ihned poté, co se vyvstaly pochybnosti ohledně jeho platnosti, ale až poté, co porušení pravidel sociálního zabezpečení konstatoval soud v rámci kontradiktorního řízení.

66 – Vueling u Soudního dvora tvrdí, že instituce, jež sporná potvrzení E 101 vydala, potvrdila jejich *opodstatněnost*. Podotýkám však, že z rozhodnutí ze dne 5. prosince 2014, jehož oficiální překlad tato společnost předložila Soudnímu dvoru, vyplývá, že tato instituce souhlasila s posouzením provedeným francouzskými orgány ohledně právní úpravy sociálního zabezpečení, která se měla uplatnit na dotyčné pracovníky, jelikož dotyčná potvrzení byla ponechána v platnosti pouze z důvodu účelnosti (viz body 27 a 28 tohoto stanoviska). Překládajícím soudům by nicméně případně připadlo toto ověřit, neboť jsou jako jediné příslušné k posouzení skutkového stavu.

67 – Připomínám, že ve věci, v níž byl vydán rozsudek Altun, instituce, která potvrzení E 101 vydala, orgánům hostitelského členského státu odpověděla. Tato instituce ve své odpovědi naproti tomu nezohlednila skutečnosti uplatňované těmito orgány.

68 – Viz body 27 a 28 tohoto stanoviska.

69 – Komise například v návrhu nařízení, které v současné době projednává unijní normotvůrce, navrhuje poskytnout vydávající instituci lhůtu 25 pracovních dnů od doručení žádosti jiné instituce pro přezkum, a případně pro opravu či odebrání tohoto potvrzení.

70 – V dopisu ze dne 9. prosince 2014, zmíněném v bodu 30 tohoto stanoviska, se sice uvádí, že španělské orgány nekonstatovaly existenci podvodného úmyslu. Tato informace však není uvedena v rozhodnutí ze dne 5. prosince 2014. Mimoto se ani tento dopis, ani toto rozhodnutí nevypořádaly se skutečnostmi, které v tomto ohledu vznesly francouzské orgány.

C. Pojem „podvod“ ve smyslu unijního práva

111. Předběžné otázky podané předkládajícími soudy spočívají na předpokladu, že se Vueling dopustila podvodu, který francouzský trestní soud konstatoval s konečnou platností.

112. Tento předpoklad se nicméně jednak zakládá na pojmu podvodu ve smyslu francouzského práva. V této souvislosti je podvod charakterizován úmyslným porušením tohoto práva. V rozsudku ve věci Altun však bylo záměrem Soudního dvora vytvořit *autonomní pojetí* podvodu v oblasti sociálního zabezpečení. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že zjištění podvodu spočívá na uceleném souboru indicií, které prokazují naplnění jak jeho objektivní, tak subjektivní stránky. Objektivní stránka spočívá v nesplnění podmínek požadovaných pro získání a uplatnění potvrzení E 101, stanovených v hlavě II nařízení č. 1408/71. Subjektivní stránka odpovídá úmyslu dotyčných osob obejít podmínky vydání uvedeného potvrzení nebo se jim vyhnout s cílem získat s tím spojenou výhodu [71].

113. A dále předpoklad existence podvodu ve smyslu unijního práva je před Soudním dvorem zpochybňován. Vueling tvrdí, že není naplněna ani jedna z jeho stránek. Česká vláda je rovněž tohoto názoru, zatímco Komise má v tomto ohledu výhrady. Pouze J.-L. Poignant, CRPNPAC a francouzská vláda mají za to, že je v projednávaném případě podvod nepochybně (a s konečnou platností) prokázán.

114. Za těchto podmínek je podle mého názoru třeba poskytnout všechny náležité prvky výkladu pojmu „podvod“ ve smyslu unijního práva, i kdyby to mělo být jen proto, aby mohly předkládající soudy ověřit, zda jsou v projednávané věci objektivní stránka a subjektivní stránka podvodu naplněny. Tato upřesnění jsou navíc nezbytná v zájmu právní jistoty, aby se předešlo rozdílům v posuzování a protichůdným rozhodnutím v členských státech, pokud jde o to, jaké skutečnosti zakládají podvodné jednání v oblasti sociálního zabezpečení.

115. Budu se proto zabývat výkladem objektivní (2) a subjektivní (3) stránky podvodu s ohledem na okolnosti dotčené ve věci v původním řízení. Považuji nicméně za vhodné poskytnout úvodem několik vysvětlení, které podle mého názoru umožní lépe porozumět obecnému kontextu této věci (1).

1. K organizační struktuře využívané nízkonákladovými leteckými společnostmi a reakci francouzského a unijního normotvůrce

116. Podle studií, s nimiž jsem měl možnost se seznámit, jsou „klasické“ letecké společnosti tradičně organizovány na základě modelu dopravy „hub-and-spoke“ (paprskového systému). Z tohoto důvodu mají tyto letecké společnosti k dispozici jednu provozní základnu (někdy více), totiž hlavní letiště (*hub*), kolem kterého jsou uspořádány jednotlivé destinace (*spokes*) a kde rovněž probíhá přestup osob, které mezi nimi cestují. Do této provozní základny, která je „mateřským letištěm“ [72] zaměstnanců společnosti, již létají, totiž letištěm, ze kterého tito zaměstnanci přijímají letové plány, kde nastupují k výkonu pracovních úkolů a kam se po jejich splnění vracejí, je umístěno zejména sídlo této společnosti a parkovací plocha pro letadla. Naproti tomu jednotlivé destinace slouží pouze k mezipřistáním.

71 – Rozsudek Altun, body 50 až 52.

72 – Tento pojem byl v rozhodné době definován v příloze III nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 ze dne 16. prosince 1991 o harmonizaci technických požadavků a správních postupů v oblasti civilního letectví (Úř. věst 1991, L 373, s. 4; Zvl. vyd. 07/01, s. 348), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1899/2006 ze dne 12. prosince 2006 (Úř. věst. 2006, L 377, s. 1). Tato příloha III definovala pojem „mateřské letiště“ jako „[m]ísto, které provozovatel určí členu posádky, v němž člen posádky obvykle začíná a končí dobu služby nebo sérii dob služby a v němž provozovatel za normálních okolností není odpovědný za ubytování dotyčného člena posádky“. V této souvislosti je tento pojem rozhodující pro uplatňování pravidel týkajících se maximální doby letu a povinné doby odpočinku. Mateřské letiště musí být vymezeno pro každého člena posádky. Uvedená příloha III byla dvakrát nahrazena, nejprve nařízením Komise (ES) č. 8/2008 ze dne 11. prosince 2007 (Úř. věst. 2008, L 10, s. 1) a poté nařízením Komise (ES) č. 859/2008 ze dne 20. srpna 2008 (Úř. věst. 2008, L 254, s. 1), avšak nedošlo ke změně této definice.

117. Nízkonákladové letecké společnosti postupně přijaly jiný model, tzv. model „*od bodu k bodu*“. I když tyto letecké společnosti mají obvykle i nadále k dispozici hlavní provozní základnu, která slouží jako hlavní letiště, zajišťují zejména relativně krátká spojení mezi dvěma destinacemi, což umožňuje časté a rychlé střídání letadel. Cíl usnadnit toto střídání letadel v maximální možné míře motivoval tyto společnosti k tomu, aby zaměstnance a vybavení dlouhodobě přidělovaly k letištím, které tyto společnosti obsluhují, a aby v této souvislosti vytvořily nové základny, které postupně nabyly na důležitosti z logistického a personálního hlediska.

118. V této souvislosti vyvinuly některé nízkonákladové letecké společnosti praxi spočívající v najímání pracovníků, kteří jsou dlouhodobě přidělováni k vedlejším provozním základnám na územích jiných členských států, avšak s tím, že je na tyto pracovníky uplatňováno sociální právo a právo sociálního zabezpečení členského státu, kde mají tyto společnosti hlavní provozní základnu, nikoli předpisy a příspěvky stanovené členskými státy, kde se tyto vedlejší základny nacházejí. Za tímto účelem společnosti využívají zejména institutu vysílání pracovníků s odůvodněním, že se na přítomnost pracovníků v jiných členských státech, než ve kterých jsou hlavní provozní základny těchto společností, vztahuje režim volného pohybu služeb [73].

119. Záměrem francouzského normotvůrce bylo proti této praxi zakročit tím, že pomocí definice, jež je blízká definici tohoto pojmu v judikatuře Soudního dvora, upřesnil, co je to stálá provozovna letecké společnosti, aby tak odůvodnil uplatňování francouzského práva podle článku L. 1262-3 code du travail (zákoník práce) [74]. Za tímto účelem byl přijat článek R. 330-2-1 code de l'aviation civile (zákon o civilním letectví, Francie), který upřesňuje, že se uvedený článek L. 1262-3 uplatní na podniky provozující leteckou dopravu, jejichž „provozní základna“ se nachází na francouzském území, a který tuto „základnu“ definuje jako „souhrn prostor a infrastruktur, které podnik využívá pro stálý, obvyklý a souvislý výkon činnosti letecké dopravy a v nichž je skutečně soustředěna profesní činnost jeho zaměstnanců“ [75]. V projednávané věci cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) založil svůj rozsudek ze dne 31. ledna 2012, kterým odsoudil Vueling, právě na těchto ustanoveních. Tento soud vyloučil uplatnění předpisů upravujících vysílání, jelikož společnost disponovala takovou „základnou“ v Roissy (Francie) [76].

120. Unijní normotvůrce rovněž vzal danou praxi na vědomí. V tomto ohledu je třeba připomenout, že zatímco nařízení č. 1408/71 v čl. 14 odst. 2 písm. a) stanoví zvláštní pravidla pro zaměstnance leteckých společností, již létají, která jsou *ratione temporis* použitelná v projednávané věci a ke kterým se vrátím níže, unijní normotvůrce v původním znění nařízení č. 883/2004 tato zvláštní pravidla za účelem zjednodušení nařízení nepřevzal. Poměry zaměstnanců, již létají, tudíž měly být posuzovány na základě obecných pravidel použitelných na pracovníky působící ve dvou nebo více členských státech, která mají

73 – Pro podrobnější vysvětlení viz Urban, Q., „Le droit individuel applicable au personnel d'une compagnie aérienne *low cost* à l'épreuve de son organisation en réseau“, v Lyon-Caen, A. a Urban, Q., *Le droit du travail à l'épreuve de la globalisation*, Dalloz, 2008, s. 119 a násl.; Jorens, Y., *Fair aviation for all, a discussion on some legal issues*, ETF, leden 2019, zejména s. 12, 13 a 19 až 31, a zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 1. března 2019, nazvaná „Strategie pro evropské letectví: zachování a podpora vysokých sociálních standardů“ [COM (2019) 120 final]. Viz dále na toto téma rozsudek ze dne 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688).

74 – Připomínám, že tento článek v zásadě stanoví, že se zaměstnavatel nemůže dovolávat ustanovení použitelných na vysílání pracovníků, pokud má stálou provozovnu na francouzském území. V tomto stanovisku nemám v úmyslu se vyjádřit ke slučitelnosti uvedeného článku s unijním právem.

75 – Právní nauka ostatně navrhuje doplnit do nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 ze dne 24. září 2008 o společných pravidlech pro provozování leteckých služeb ve Společenství (Úř. věst. 2008, L 293, s. 3) definici pojmu „stálá provozovna“, jež je blízká definici podle francouzského práva (*„an airport at which the airline permanently bases aircraft and crew and from where it operates routes. Both fleet and personnel return to the base at the end of the day“*) za účelem vymezení infrastruktury, ze které letecká společnost vykonává svou činnost stálým a trvalým způsobem, tj. vedlejší provozovny, na kterou se vztahují ustanovení, na která se vztahují ustanovení Smlouvy o FEU o svobodě usazování. Viz Jorens, Y., *op. cit.*, s. 29 a 30.

76 – Podle mého názoru je obzvlášť politováníhodné, že tento soud neodůvodnil své rozhodnutí s ohledem na nařízení č. 1408/71. Namísto toho argumentoval na základě vnitrostátních ustanovení (což samo o sobě může vyvolávat otázky ohledně dodržení přednosti unijního práva), jejichž cílem je dle mého názoru provedení směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb (Úř. věst. 1997, L 18, s. 1; Zvl. vyd 05/02, s. 431). Tato ustanovení tudíž spadají do pracovního práva a nemohou být přímo relevantní pro posouzení dodržení pravidel sociálního zabezpečení upravených nařízením. Pojmy vysílání a s ním související podmínky jsou si sice v rámci těchto dvou nástrojů blízké, ale přesto se od sebe liší. Ačkoli je tudíž možné, že jsou si v jistých ohledech podobné, nelze mít bez dalšího za to, že jsou řešení použitelná v jedné oblasti použitelná i v oblasti druhé.

při uplatnění na zaměstnance, již létají, téměř vždy za výsledek určení práva sídla zaměstnavatele. Unijní normotvůrce nicméně využil příležitosti přijetí nařízení (EU) č. 465/2012[77], aby tak do nařízení č. 883/2004 zařadil nové zvláštní pravidlo v podobě právní fikce, podle které se činnost zaměstnanců, již létají, *považuje za činnost vykonávanou pouze v členském státě, ve kterém se nachází jejich mateřské letiště*, která vede k uplatnění práva tohoto státu na základě *lex loci laboris*[78]. Jinými slovy, „mateřské letiště" se stalo hraničním určovatelem v oblasti sociálního zabezpečení zaměstnanců leteckých společností, již létají.

2. K objektivní stránce trestného činu podvodu

121. Připomínám, že objektivní stránka trestného činu podvodu spočívá v nesplnění podmínek požadovaných pro získání a uplatnění potvrzení E 101.

122. V projednávané věci je třeba nejprve vyjasnit otázku, která se týká právního základu, na kterém příslušná instituce vydala sporná potvrzení E 101. Takové potvrzení totiž v každém případě může prokázat splnění pouze těch podmínek, jež jsou upraveny ustanovením, na základě kterého bylo potvrzení vydáno[79].

123. V tomto ohledu Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) v předkládacím rozhodnutí a v první předběžné otázce ve věci C-37/18 uvádí, že tato potvrzení byla vydána na základě čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 a čl. 11 odst. 1 prováděcího nařízení č. 574/72, tj. na základě pravidel použitelných na vysílání pracovníků.

124. Naproti tomu tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) ve svém předkládacím rozhodnutí ve věci C-370/17 naznačuje, že byla uvedená potvrzení vydána na základě čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 a čl. 12a odst. 1a prováděcího nařízení č. 574/72, tedy pravidel použitelných na zaměstnance mezinárodních podniků provozujících přepravu, kteří cestují nebo létají. První předběžná otázka tohoto soudu vyvolává pochybnost, neboť uvádí, že tatáž potvrzení byla vydána „v souladu" s ustanovením čl. 11 odst. 1 ve spojení s ustanovením čl. 12a odst. 1a prováděcího nařízení č. 574/72, tedy jak na základě pravidel pro vysílání, tak podle pravidel použitelných na zaměstnance, kteří cestují nebo létají.

125. Ve skutečnosti, jak vyplývá ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, a z toho, co uvádí Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soud, sociálněprávní senát, Francie), Vueling o sporná potvrzení E 101 požádala a příslušná instituce je vydala (pouze) na základě pravidel použitelných na vysílání pracovníků. V tomto stanovisku budu tudíž vycházet z tohoto předpokladu. Tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie), který má jako jediný pravomoc posoudit skutkové okolnosti, přísluší tento předpoklad ověřit[80].

126. Po tomto upřesnění nejprve vysvětlím, proč potvrzení E 101 nemohla být za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci původním řízení, platně vydána na základě pravidel, jež se uplatní na vysílání pracovníků (a). Následně vysvětlím, proč dotyční pracovníci taktéž nemohli být zařazeni do režimu práva sídla zaměstnavatele nebo v něm setrvat na základě pravidel použitelných na zaměstnance, kteří cestují nebo létají (b).

77 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. května 2012, kterým se mění nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 (Úř. věst. 2012, L 149, s. 4).

78 – Viz čl. 11 odst. 5 nařízení č. 883/2004 ve znění nařízení č. 465/2012.

79 – Viz mé stanovisko ve věci A-Rosa Flussschiff (C-620/15, EU:C:2017:12, bod 35).

80 – Vysvětlení tribunal de grande instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) a formulace jeho první předběžné otázky připomínají argumentaci společnosti Vueling. Ve svých vyjádřeních před Soudním dvorem totiž tato společnost tvrdí, že byla sporná potvrzení E 101 vydána na základě čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 a čl. 12a bod 1a prováděcího nařízení č. 574/72 a zároveň má za to, že podmínky stanovené v čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 byly v projednávaném případě splněny.

a) K nepoužitelnosti čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 na létající zaměstnance leteckých společností provozujících mezinárodní přepravu

127. Vueling tvrdí, že pravidla o vysílání pracovníků, upravená v čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 a v čl. 11 odst. 1 prováděcího nařízení č. 574/72, lze uplatnit na zaměstnance leteckých společností, jež tak jako ona provozují mezinárodní přepravu cestujících.

128. Podle mého názoru se nicméně, jak na jednání uvedl zástupce J.-L. Poignanta a CRPNPAC, na létající zaměstnance takové letecké společnosti vztahuje čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, a tito zaměstnanci tak nemohou být „vysláni" do jiného členského státu na základě čl. 14 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení.

129. Tento výklad vyplývá jednak ze systematiky nařízení č. 1408/71. Pravidla vysílání a ta, jež se uplatní na zaměstnance podniků provozujících mezinárodní přepravu, kteří cestují nebo létají, tvoří, jak uvádí záhlaví čl. 14 tohoto nařízení, dvě výjimky ze zásady *lex loci laboris* zakotvené v čl. 13 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení. Struktura článku 14 a jeho vztah k článku 13 zdůrazňují, že první výjimka nemůže být uplatňována s cílem vyhnout se použití výjimky druhé.

130. Uvedený výklad je dále namístě i s ohledem na znění příslušných ustanovení nařízení č. 1408/71, vykládaného ve světle obecného kontextu těchto ustanovení. Připomínám, že čl. 14 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení míří na „osobu zaměstnanou na území členského státu […], která je vyslána […] na území jiného členského státu". Článek 14 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení se naopak, jak uvádí záhlaví tohoto odstavce, vztahuje na situaci pracovníků, o kterých se má za to, že jsou zaměstnáni „*na území dvou nebo více členských států*" [81].

131. V tomto ohledu ačkoli nařízení č. 1408/71 nedefinuje pojem „vyslání" ve smyslu čl. 14 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení, vztahují se podmínky stanovené tímto ustanovením na nemigrujícího pracovníka, který obvykle pracuje v jednom členském státu, je dočasně vyslán do jiného členského státu a následně se vrací do prvního členského státu. Na létající zaměstnance leteckých společností zaměstnané na palubách letadel zajišťujících mezinárodní lety se však takové schéma nemůže uplatnit, neboť nemají vazbu na území jednoho členského státu, kde je práce obvykle vykonávána. Pro tyto zaměstnance, kteří jsou mobilní z povahy věci, je výkon práce ve více členských státech běžným aspektem zaměstnání [82]. Tento kontext opodstatňuje stanovení zvláštního hraničního určovatele pro tyto zaměstnance unijním normotvůrcem v uvedeném nařízení [83].

132. Konečně čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 musí být podle Soudního dvora jako odchylka od obecného pravidla vykládán restriktivně [84]. Toto ustanovení tudíž nemůže být obdobně uplatněno na zaměstnance, kteří cestují nebo létají, na které se vztahuje odst. 2 písm. a) tohoto článku [85].

81 – Kurziva doplněna autorem tohoto stanoviska.

82 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. března 2015, Kik (C-266/13, EU:C:2015:188, bod 59).

83 – V tomto smyslu též Gamet, L., „Personnel des aéronefs et lois sociales françaises: les compagnies *low cost* dans les turbulences du droit social français", *Droit social*, 2012, s. 502, a obdobně, co se týče pozemně cestujících zaměstnanců, Lhernould, J. F. a Palli, B., „Le statut social du chauffeur routier international à la lumière des dernières propositions législatives communautaires", *Droit social*, 2017, s. 1057.

84 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. září 2018, Alpenrind a další (C-527/16, EU:C:2018:669, bod 95).

85 – Upřesňuji nicméně, že jelikož čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 směřuje pouze na zaměstnance, již létají, kteří působí na území dvou nebo více členských států, neuplatní se na zaměstnance, kteří zajišťují pouze vnitrostátní lety. V jejich případě se musí uplatnit zásada *lex loci laboris*, uvedená v čl. 13 odst. 2 nařízení č. 1408/71 [v této souvislosti viz věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 27. dubna 2017, A-Rosa Flussschiff (C-620/15, EU:C:2017:309)] a dotyční pracovníci mohou využít pravidel upravujících vysílání. V projednávaném případě se nicméně o tuto zvláštní konfiguraci nejedná, neboť úkolem létajících zaměstnanců leteckých společností provozujících mezinárodní lety je obvykle pracovat v letadlech směřujících do destinací v různých členských státech. Kromě toho podotýkám, že by řešení mohlo být odlišné podle čl. 11 odst. 5 nařízení č. 883/2004 ve znění nařízení č. 465/2012. V rámci v něm stanovené právní fikce se totiž činnost zaměstnanců, již létají, už nepovažuje za činnost vykonávanou ve více členských státech, ale za činnost vykonávanou v členském státě, ve kterém se nachází jejich mateřské letiště (viz bod 120 tohoto stanoviska).

b) K výkladu čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení

133. Podle mého názoru může zjištění, podle kterého nemohla být sporná potvrzení E 101 platně vydána na základě ustanovení použitelných na vysílání pracovníků, jako takové zakládat objektivní stránku trestného činu podvodu.

134. Vzhledem k tomu, že čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 v zásadě stanoví, že se uplatní právo členského státu, ve kterém má sídlo zaměstnavatel, a k tomu, že potvrzení E 101 hypoteticky mohla být vydána podle tohoto ustanovení, považuji ovšem za vhodné vysvětlit, abych se tak vyhnul případnému nařčení z formalismu, proč vydávající instituce vysílajícího členského státu nemohla taková potvrzení platně vydat ani na základě tohoto ustanovení.

135. V tomto ohledu připomínám, že i když čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 v zásadě stanoví, že se uplatní právo sídla zaměstnavatele, vyhrazuje toto ustanovení rovněž použití jistých výjimek. Zvláště v bodě i) stanoví, že „pokud má uvedený podnik pobočku nebo stálé zastoupení na území jiného členského státu, než je stát, ve kterém má sídlo nebo místo podnikání, podléhá osoba zaměstnaná touto pobočkou nebo stálým zastoupením právním předpisům členského státu, na jehož území se pobočka nebo stálé zastoupení nalézá“.

136. V souladu se zněním tohoto ustanovení musí být pro uplatnění těchto pravidel na pracovníka splněny dvě kumulativní podmínky: zaprvé musí existovat „pobočka nebo stálé zastoupení“ zaměstnavatele v jiném členském státu než je stát, ve kterém má sídlo; zadruhé musí být pracovník touto jednotkou „zaměstnán“.

137. V tomto ohledu, co se týče *první z těchto podmínek*, odpovídají diskuze vedené před Soudním dvorem ohledně existence „pobočky nebo stálého zastoupení“ za okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, podle mého názoru vysvětlením, jež jsou uvedena v bodech 117 až 119 tohoto stanoviska. Vueling totiž tvrdí, že se v rozhodné době omezovala na zkušební provozování pravidelných letů mezi několika španělskými městy a Paříží (Francie) v takových časech, že bylo třeba, aby byla některá letadla mezi dvěma lety přes noc ponechána na letištní ploše letiště Paris-Charles-de-Gaulle (Francie). Tímto odmítá, že by měla na tomto letišti jednotku nebo jinou formu vedlejší provozovny a v zásadě se dovolává volného pohybu služeb.

138. O existenci „pobočky nebo stálého zastoupení“ ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71 za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, nicméně podle mého názoru není mnoho pochyb.

139. V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že uvedený pojem „pobočka nebo stálé zastoupení“ není tímto nařízením, které taktéž neobsahuje žádný odkaz na právo členských států v této oblasti, definován. Musí tudíž být vykládán autonomně v souladu s obvyklým smyslem těchto výrazů v běžném jazyce s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém jsou použity, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž jsou součástí [86].

140. V běžném smyslu pojem „pobočka“ odkazuje na formu vedlejší provozovny (v protikladu k hlavní provozovně podniku), která nemá vlastní právní subjektivitu (na rozdíl od dceřiné společnosti) a má určitou míru nezávislosti. Výraz „stálé zastoupení“ vyjadřuje blízkou skutečnost, která představuje stabilní jednotku, jež jedná jménem a na účet hlavní provozovny.

86 – Viz zejména rozsudek ze dne 22. března 2018, Anisimovienė a další (C-688/15 a C-109/16, EU:C:2018:209, bod 89 a citovaná judikatura).

141. Pokud jde o kontext nařízení č. 1408/71 a cíle, které sleduje, jež je zároveň nástrojem v rámci vnitřního trhu a nástrojem mezinárodního práva soukromého, představují definice podané Soudním dvorem v případě blízkých pojmů v těchto oblastech relevantní indicie. V tomto ohledu jednak připomínám, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora je pobočka zřízená v členském státu společností, která se řídí právem jiného členského státu, formou vedlejší provozovny, na kterou se vztahuje článek 49 SFEU [87]. V této souvislosti implikuje pojem „provozovna" infrastrukturu, která umožňuje stále a soustavně vykonávat profesní činnost a ze které lze oslovovat státní příslušníky daného členského státu [88]. A dále se v judikatuře Soudního dvora vyskytuje formulace „pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna", obsažená v čl. 7 bodu 5 nařízení Brusel Ia, jež označuje centrum činnosti, které dlouhodobě vystupuje navenek jako detašované pracoviště mateřského podniku a které má vedení a je materiálně vybaveno tak, že může vést jednání s třetími osobami [89] a míří na obdobnou skutečnost.

142. Ze všech výše uvedených skutečností plyne, že je „pobočka nebo stálé zastoupení" ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71 formou vedlejší provozovny, která se vyznačuje stálostí, vykonává profesní činnost směřovanou navenek a má za tímto cílem k dispozici organizované materiální a lidské zdroje a určitou míru nezávislosti na hlavní provozovně zaměstnavatele.

143. Dle příkladu Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát) [90] mám za to, že se v oboru letecké přepravy skutečnost, na kterou míří pojem „pobočka nebo stálé zastoupení", značně, pokud ne zcela, překrývá s pojmem provozní základny, jak je definována zejména ve francouzském právu [91].

144. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) však ve svém rozsudku ze dne 31. ledna 2012, kterým byla Vueling trestně odsouzena, vzhledem k okolnostem uvedeným v bodech 19, 21 a 24 tohoto stanoviska konstatoval, že tato letecká společnost má v Roissy (Francie) takovou základnu k dispozici. S výhradou přezkumu předkládajícími soudy, které jsou jako jediné příslušné k posouzení skutkového stavu, jsou dle mého názoru znaky „pobočky nebo stálého zastoupení" ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71 naplněny [92].

145. Pokud jde o *druhou podmínku* vyplývající z tohoto ustanovení, podle které musí být dotyčný pracovník pobočkou nebo stálým zastoupením zaměstnavatele „zaměstnán", Vueling tvrdila, že toto nemůže být případ pracovníků „vyslaných" na základnu v Roissy (Francie) (jejíž existenci, připomínám, zpochybňuje), jelikož tato základna neměla autoritu, kterou se vyznačuje zaměstnavatel, či kompetence v oblasti vedení zaměstnanců, již létají, neboť toto vedení vždy náleželo sídlu v Barceloně (Španělsko). Zde nicméně opět podle mého názoru není mnoho pochyb o tom, že je za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, tato podmínka splněna.

146. V tomto ohledu připomínám, že zatímco cílem zásady *lex loci laboris*, upravené v čl. 13 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, je zaručit rovné zacházení se všemi pracovníky zaměstnanými na území téhož členského státu [93], vyjadřují pravidla stanovená v čl. 14 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení, vzhledem k nemožnosti určit jediné území, kde pracovník vykonává zaměstnání, snahu vymezit hraniční

87 – Viz rozsudky ze dne 9. března 1999, Centros (C-212/97, EU:C:1999:126, body 17 až 21) a ze dne 26. září 2013, Texdata Software (C-418/11, EU:C:2013:588, bod 63).

88 – Viz rozsudky ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard (C-55/94, EU:C:1995:411, bod 28) a ze dne 11. prosince 2003, Schnitzer (C-215/01, EU:C:2003:662, bod 32).

89 – Viz rozsudky ze dne 22. listopadu 1978, Somafer (33/78, EU:C:1978:205, bod 12) a ze dne 11. dubna 2019, Ryanair (C-464/18, EU:C:2019:311, bod 33).

90 – Viz bod 41 tohoto stanoviska.

91 – Ohledně této definice viz bod 119 tohoto stanoviska.

92 – Rozdíl mezi pojmy „pobočka nebo stálé zastoupení" a „provozní základna" by případně mohl spočívat v požadavku nezávislosti, který je vyžadován v případě prvního pojmu, ale který podle mého názoru *prima facie* nevyplývá z pojmu druhého. V každém případě je nesporné, že má základna, kterou Vueling v Roissy (Francie) disponuje, ředitele a právního zástupce, takže v projednávané věci není nutné se touto otázkou podrobněji zabývat.

93 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. září 2018, Alpenrind a další (C-527/16, EU:C:2018:669, bod 98).

určovatele určující, na základě zásady blízkosti obvyklé v mezinárodním právu soukromém, právo, které je pracovníkovi nejblíže. Proto v případě, že je pracovník zaměstnán pobočkou nebo stálým zastoupením zaměstnavatele, uplatní se právo členského státu, kde se jednotka nachází, z důvodu, že je toto právo považováno za právo, které je dotyčnému pracovníkovi bližší než právo členského státu sídla zaměstnavatele [94].

147. Co se týče dopadů této zásady blízkosti, je možné vycházet obdobně z judikatury, která se týká mezinárodního práva soukromého v oblasti pracovního práva. V této oblasti je již dlouhou dobu připuštěno, že pracovní poměr je obecně úzce spjat jak s právem, tak se soudy místa, kde *pracovník skutečně vykonává pracovní činnost* [95]. V případech, kdy pracovník vykonával svou pracovní činnost na více místech, Soudní dvůr rozhodl, zejména v rozsudku Nogueira a další [96] konkrétně ohledně zaměstnanců, již létají, že pracovní vztah vykazuje silnou vazbu s *místem, odkud* zaměstnanec vykonává podstatnou část svých povinností vůči zaměstnavateli, jež odpovídá místu, kde dostává pokyny ke svým služebním jízdám a organizuje svoji práci, kde začíná svoji práci a kam se po jejím skončení vrací. V tomto rozsudku Soudní dvůr poznamenal, že se toto místo v případě týchž zaměstnanců, již létají, a s výjimkou indicií dokládajících opak, shoduje s „mateřským letištěm“ [97].

148. Tato argumentace přenesená na čl. 14 odst. 2 písm. a) bod i) nařízení č. 1408/71 má za následek, že k uplatnění tohoto ustanovení stačí ověřit, zda zaměstnanec vykonává svou pracovní činnost *v pobočce či ve stálém zastoupení zaměstnavatele nebo z něj*. Pokud jde o zaměstnance, již létají, je tomu tak obecně, pokud se tam nachází jejich „mateřské letiště“, což podle všeho platí ve věcech v původních řízeních vzhledem ke skutečnostem popsaným v bodech 19 a 21 tohoto stanoviska. Ověření těchto skutečností je nicméně opět na předkládajících soudech.

3. K subjektivní stránce podvodu

149. Aby mohlo být konstatováno, že došlo k podvodu, je, jak jsem uvedl výše, nezbytné prokázat, že bylo úmyslem jednotlivce obejít podmínky vydání potvrzení E 101 nebo se jim vyhnout za účelem získání výhod, které jsou s ním spjaty. V projednávaném případě Vueling tvrdí, že se nepokusila nic zatajit, neboť oznámila vyslání svých pracovníků francouzským orgánům a požádala příslušnou francouzskou instituci o prodloužení tohoto vyslání.

150. Soudnímu dvoru nepřísluší zjišťovat, zda je za okolností dotčených ve věci v původním řízení prokázán podvodný úmysl společnosti Vueling. S ohledem na uvedené okolnosti je nicméně předkládajícím soudům třeba poskytnout všechny prvky výkladu unijního práva, které jim mohou pomoci rozhodnout.

151. V tomto ohledu je třeba úvodem připomenout, že důkaz podvodného úmyslu může pramenit z úmyslného jednání, jako je nesprávné vylíčení skutečné situace vyslaného pracovníka nebo podniku, který tohoto pracovníka vysílá, nebo z úmyslného opomenutí, jako je zatajení relevantní informace [98]. Podle mého názoru lze úmyslnou povahu dotčeného jednání nebo opomenutí dovodit z objektivních skutkových okolností [99]. V této souvislosti učiním dvě doplňující připomínky.

94 – Viz Omarjee, I., *Droit européen de la protection sociale*, Larcier, 1. vydání, 2018, s. 223 a násl.

95 – Viz rozsudky ze dne 26. května 1982, Ivenel (133/81, EU:C:1982:199, body 15 a 20) a ze dne 15. ledna 1987, Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, bod 16).

96 – Rozsudek ze dne 14. září 2017 (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688). Viz také mé stanovisko ve spojených věcech Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:312).

97 – Viz rozsudek ze dne 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688, body 61, 63 a 77). K pojmu „mateřské letiště“ a jeho uplatňování v unijním právu viz body 116 a 120 tohoto stanoviska.

98 – Viz rozsudek Altun, bod 53.

99 – Obdobně viz bod 11 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie (Úř. věst. 2017, L 198, s. 29).

152. *Zaprvé* okolnost, že letecká společnost provozující mezinárodní přepravu cestujících požádala o vydání potvrzení E 101 na základě čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 za účelem vyslání svých zaměstnanců, již létají, do pobočky v jiném členském státě, může již sama o sobě vyvolat otázky ohledně jejích skutečných pohnutek.

153. Podotýkám totiž, že uplatnění čl. 14 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení má pro takovou společnost dvě zásadní nevýhody. Jednak z procesního hlediska jí čl. 12a odst. 1a prováděcího nařízení č. 574/72 nedovoluje požádat příslušnou instituci členského státu, ve kterém má sídlo, o vydání potvrzení E 101 pro její zaměstnance, již létají (neboť o takové potvrzení musí požádat samotný zaměstnanec), ačkoli v případě vyslání tak v souladu s čl. 11 odst. 1 tohoto nařízení učinit může. A dále, pokud jde o meritorní stránku, čl. 14 odst. 2 písm. a) bod i) nařízení č. 1408/71 jako výjimku stanoví, že se v případě, kdy by pravidla upravující vyslání umožnila vyhnout se uplatnění této výjimky a zajistit použití právních předpisů členského státu sídla společnosti, uplatní se právní předpisy členského státu, ve kterém pobočka nebo stálé zastoupení zaměstnávající dotyčné pracovníky.

154. *Zadruhé* předkládající soudy, jak je připomenuto v bodech 20 a 24 tohoto stanoviska, uvedly, že Vueling označila za bydliště mnoha „vyslaných“ pracovníků adresu svého sídla ve Španělsku, ačkoli ve skutečnosti měli bydliště ve Francii, neboť se jednalo mimo jiné o francouzské státní příslušníky, zatímco kromě toho polovina z nich nepracovala pravidelně pro tuto leteckou společnost a do pracovního poměru byla přijata méně než třicet dní před svým vysláním, a někteří z nich dokonce téhož dne nebo v jeho předvečer. Tyto okolnosti rovněž vyvolávají otázky.

155. I za předpokladu, že má letecká společnost provozující mezinárodní přepravu omylem za to, že pravidla, jež se týkají vysílání pracovníků, lze uplatnit na zaměstnance, již létají [100], totiž neoznámení skutečného místa pobytu dotyčných pracovníků může přispět k zatajení obcházení těchto pravidel.

156. V tomto ohledu poukazuji na to, že sice čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 podniku nebrání, aby pracovníky vyslal do členského státu, ve kterém mají bydliště. Toto ustanovení rovněž nezakazuje, aby měli tito pracovníci státní příslušnost členského státu, do kterého jsou vysláni. Mimoto podle judikatury Soudního dvora není samotná skutečnost, že byl pracovník zaměstnán s cílem vyslání, překážkou pro uplatnění pravidel upravujících vysílání na tohoto pracovníka [101].

157. Mám však za to, že v případě kumulace těchto okolností, totiž přijetí pracovníků, kteří mají státní příslušnost jednoho členského státu a bydliště v tomtéž členském státu, za účelem jejich zaměstnání v uvedeném členském státu, je vyslání vykonstruované [102]. V tomto ohledu připomínám, že čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 má zejména za cíl podporu volného pohybu služeb ve prospěch podniků, které tohoto pohybu využijí vysláním svých pracovníků do jiných členských států, než ve kterém jsou usazeny, a v této souvislosti předcházení administrativním komplikacím [103]. Pravidla vysílání tudíž nemohou být použita na pracovníky, kteří byli přijati do zaměstnání přímo ve státu, do kterého mají být vysláni [104].

100 – K této otázce viz body 127 až 132 tohoto stanoviska.

101 – Obdobně viz rozsudky ze dne 17. prosince 1970, Manpower (35/70, EU:C:1970:120, bod 14) a ze dne 25. října 2018, Walltopia (C-451/17, EU:C:2018:861, body 34 a 35).

102 – Okolnosti dotčené ve věci v původním řízení by se tudíž mohly nacházet na hranici mezi podvodem a zneužitím práva. Tyto pojmy jsou v zásadě odlišné. Podle judikatury Soudního dvora totiž důkaz o takovém zneužití vyžaduje jednak souhrn objektivních skutečností, ze kterých vyplývá, že i přes formální dodržení podmínek stanovených unijní právní úpravou nebylo cíle sledovaného touto právní úpravou dosaženo, jednak subjektivní prvek spočívající v záměru získat výhodu vyplývající z unijní právní úpravy tím, že jsou uměle vytvořeny podmínky vyžadované pro její získání [viz mé stanovisko ve věci Altun a další (C-359/16, EU:C:2017:850, poznámka pod čarou 45)]. Není nicméně vždy možné je jednoznačně odlišit.

103 – Viz rozsudky ze dne 10. února 2000, FTS (C-202/97, EU:C:2000:75, bod 28), jakož i ze dne 4. října 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe (C-115/11, EU:C:2012:606, body 30 a 31).

104 – Viz bod 13 rozhodnutí Správní komise č. 181 ze dne 13. prosince 2000, pokud jde o výklad čl. 14 odst. 1 a čl. 14a odst. 1 a čl. 14b odst. 1 a 2 nařízení č. 1408/71 (Úř. věst. 2001, L 329, s. 73), jakož i Steinmeyer, H. D., „*Title II – Determination of the legislation applicable*“, ve Fuchs, M. a Cornelissen, R., EU *Social Security Law – A Commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009*, Nomos, 2015, s. 167.

158. V konečném důsledku bude příslušet předkládajícím soudům, aby prověřily jednání společnosti Vueling ve věcech v původním řízení. V této souvislosti musí mít tato společnost možnost vyvrátit skutečnosti projednávané v tomto stanovisku v souladu se zárukami spojenými s právem na spravedlivý proces. Zejména musí mít možnost podat vysvětlení ohledně nesprávných údajů o bydlišti, které poskytla španělským orgánům.

D. K překážce věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení

159. Ve své druhé otázce ve věci C-37/18 se Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) v zásadě ptá, zda zásada přednosti unijního práva brání tomu, aby vnitrostátní soud, který je podle právních předpisů svého státu vázán překážkou věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení, vyvodil důsledky z rozhodnutí trestního soudu neslučitelného s unijním právem a uložil zaměstnavateli povinnost nahradit škodu pracovníkovi pouze z důvodu, že byl tento zaměstnavatel za tytéž skutky odsouzen v trestním řízení.

160. Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení je soudcovskou zásadou francouzského právního řádu, která je předmětem ustálené judikatury Cour de cassation (kasační soud, Francie), podle níž zakládají rozhodnutí trestních soudů překážku věci pravomocně rozsouzené vůči všem osobám v občanskoprávním řízení. Tato překážka se neomezuje na výrok trestněprávního rozhodnutí, tj. konkrétně na výrok o vině, či nevině obžalovaného a o uložení daného trestu nebo o zproštění obžaloby. Vztahuje se rovněž na odůvodnění tohoto rozhodnutí [105]. Občanskoprávnímu soudu rozhodujícímu o týchž skutcích jako jsou ty, o nichž rozhodnul trestní soud, je v důsledku toho zakázáno zpochybnit nejen odsouzení nebo zproštění obžaloby jako takové, ale také skutková zjištění a právní kvalifikace trestního soudu. Těmto poznatkům svědčí nevyvratitelná domněnka správnosti a občanskoprávní soud je tudíž už nemůže projednávat [106].

161. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) ve svém rozsudku ze dne 4. března 2016, ve kterém společnosti Vueling uložil, aby nahradila škodu J.-L. Poignantovi, tudíž vycházel z kvalifikace předmětné činnosti jako nehlášené práce konstatované tímtéž soudem v rozsudku vydaném dne 31. ledna 2012 v trestním řízení proti společnosti Vueling [107]. Pokud by měl Soudní dvůr za to (na rozdíl od toho, co mu navrhuji), že soud hostitelského členského státu nemůže za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, odhlédnout od potvrzení E 101, byla by tato kvalifikace neslučitelná s unijním právem [108]. Bylo by tudíž třeba objasnit, zda může uvedený rozsudek v trestním řízení platně založit překážku věci pravomocně rozsouzené, pokud jde o kvalifikaci přečinu, který je společnosti Vueling vytýkán.

162. Úvodem upřesňuji, že zásada přednosti unijního práva podle mého názoru sama o sobě neposkytuje vhodný test pro rozhodnutí o této otázce. Nejde totiž o to, upřednostnit bez dalšího uplatnění nařízení č. 1408/71 před zásadou překážky věci pravomocně rozsouzené, jak je pojímána ve francouzském právu. Nemyslím si ani, že jsou procesní autonomie členských států a v této souvislosti testy rovnocennosti a efektivity uplatňované francouzskou vládou relevantní. Otázka, co může založit překážku věci pravomocně rozsouzené, totiž není otázkou procesní, ale hmotněprávní.

105 – Přesněji se překážka věci pravomocně rozsouzené vztahuje na vše, o čem pravomocně, nevyhnutelně a jistě rozhodl trestní soud, pokud jde o existenci skutku, který tvoří společný základ občanskoprávní žaloby a trestního oznámení, jeho kvalifikaci, jakož i vinu toho, komu bylo spáchání skutku přičteno.

106 – Viz Cour de cassation, chambre civile (kasační soud, občanskoprávní senát, Francie), 7. března 1855, *Quertier*, Bull. civ. č. 31; Cour de cassation, 1re chambre civile (Kasační soud, 1. občanskoprávní senát, Francie), 24. října 2012, č. 11-20.442, a Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie), 18. února 2016, č. 14-23.468. Tuto zásadu je možné přirovnat k zásadě, podle níž „trestní řízení má navrch nad řízením občanskoprávním", která občanskoprávnímu soudu ukládá v případě, že jsou občanskoprávní a trestní řízení vedena pro tytéž skutky, řízení přerušit až do vydání pravomocného rozhodnutí v trestním řízení. K uplatnění posledně uvedené zásady ve věcech v původním řízení, viz bod 33 tohoto stanoviska.

107 – Viz body 24 a 40 tohoto stanoviska.

108 – Viz vysvětlení uvedená v bodu 50 tohoto stanoviska.

163. V této souvislosti jednak podotýkám, že zásada překážky věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení může bránit efektivitě unijního práva. Pokud je trestní rozhodnutí s tímto právem v rozporu, musí ho občanskoprávní soud i přesto uplatnit. A dále zásada překážky věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení odráží, jak uvádějí J.-L. Poignant a francouzská vláda, legitimní cíl právní jistoty, který spočívá v předcházení rozporům mezi rozhodnutími v trestním a občanskoprávním řízení, jež se vztahují na tytéž skutky. Implicitně vychází najevo motivy soudní politiky spočívající ve zvláštní roli přiznané trestním soudům [109]. Podle mého názoru je tudíž třeba poměřit efektivitu unijního práva a tento legitimní cíl [110].

164. Pokud jde o toto poměřování, Soudní dvůr sice opakovaně uznal význam zásady překážky věci rozsouzené jak v právním řádu Unie, tak ve vnitrostátních právních řádech. Za účelem zajištění stability práva a právních vztahů i řádného výkonu spravedlnosti je totiž důležité, aby soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již nemohla být zpochybněna. Unijní právo tudíž vnitrostátní soud nenutí k tomu, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla přiznávající soudnímu rozhodnutí povahu zakládající překážku věci pravomocně rozsouzené, třebaže by jejich nepoužití umožnilo napravit vnitrostátní stav neslučitelný s tímto právem [111].

165. Nicméně, jak tvrdí Komise, i když unijní právo nezakazuje, aby odsouzení nebo zproštění obvinění vydané trestním soudem (jinými slovy, výrok tohoto rozhodnutí) zakládaly překážku věci pravomocně rozsouzené a již nemohly být zpochybněny, i kdyby byly v rozporu s unijním právem [112], bylo by rozšíření této překážky na kvalifikace provedené trestním soudem, ačkoli byla jejich neslučitelnost s unijním právem prokázána u občanskoprávního soudu, příliš významným zásahem do efektivity tohoto práva. Práva dotyčného jednotlivce, která plynou z přímého účinku unijního práva, by byla v rámci druhého rozhodnutí porušena znovu. Unijní právo tudíž podle mého názoru takovému vnitrostátnímu pravidlu překážky věci pravomocně rozsouzené brání [113].

166. Na rozdíl od toho, co tvrdí francouzská vláda, není tento výklad zpochybněn rozsudkem Di Puma a Zecca [114]. Připomínám, že Soudní dvůr v tomto rozsudku rozhodl, že povinnost členských států stanovit účinné, přiměřené a odrazující správní sankce v oblasti obchodování zasvěcených osob, jež vyplývá z unijní legislativy, nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že se na skutková zjištění učiněná v trestním rozhodnutí, pokud jde o prokázání skutečností naplňujících znaky takového obchodování, vztahuje překážka věci pravomocně rozsouzené mající za následek, že v případě zproštění obviněného obžaloby trestním soudem musí být řízení o peněžité správní sankci vedené o týchž skutcích ukončeno, aniž by došlo k odsouzení.

167. Soudní dvůr se však omezil na rozhodnutí, že překážka věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k řízení správnímu nebrání tomu, aby trestné činy v této oblasti mohly být konstatovány a sankcionovány účinným způsobem, jelikož skutková zjištění, na které se tato překážka vztahuje, vedla ke kontradiktornímu řízení u trestního soudu a vnitrostátní orgán pověřený ukládáním těchto správních sankcí má prostředky k tomu, aby se ujistil, že byl odsuzující trestní rozsudek nebo

109 – Cour de cassation (kasační soud, Francie) tuto překážku odůvodnil tím, že „by společenský pořádek trpěl rozporem, který by pouze z důvodu ochrany soukromého zájmu ve svém důsledku vedl k podkopání důvěry v rozsudky trestních soudů a ke zpochybnění neviny odsouzeného, který by byl shledán vinným, nebo odpovědnosti obviněného, o kterém by bylo prohlášeno, že není pachatelem skutku, který mu byl kladen za vinu“ [Cour de cassation, chambre civile (Kasační soud, občanskoprávní senát), 7. března 1855, *Quertier*, Bull. civ. č. 31].

110 – V tomto smyslu viz Kornezov, A., „*Res Judicata* of national judgments incompatible with EU law: time for a major rethink?“, *Common Market Law Review*, č. 51, 2014, s. 809 a násl.

111 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. října 2018, XC a další (C-234/17, EU:C:2018:853, body 52 a 53, jakož i citovaná judikatura).

112 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. října 2018, XC a další (C-234/17, EU:C:2018:853, bod 54 a citovaná judikatura).

113 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. září 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, body 29 až 31). Ostatně toto pojetí překážky věci pravomocně rozsouzené není v členských státech všeobecně uznáváno. Od zásady překážky věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení bylo upuštěno v Německu a ve Španělsku a neexistuje v zemích *Common law*. V Nizozemsku a Portugalsku konečně právní předpisy stanoví, že poznatky učiněné trestním soudem mají pouze hodnotu prostých domněnek (viz Pradel, J., *Droit pénal comparé*, Précis Dalloz, 4. vydání, 2016, s. 564 až 567).

114 – Rozsudek ze dne 20. března 2018 (C-596/16 a C-597/16, EU:C:2018:192, body 25, 28, 29 a 32 až 34).

rozsudek, který obviněného zprošťuje obžaloby, vyhlášen s přihlédnutím ke všem důkazům, kterými tento vnitrostátní orgán disponuje[115]. Nevyjádřil se tudíž k situaci, ve které by trestní soud učinil kvalifikace neslučitelné s unijním právem, například přijetím výkladu pojmu „obchodování zasvěcených osob“, který by byl s tímto právem v rozporu.

168. Vzhledem ke všem předcházejícím úvahám navrhuji, aby Soudní dvůr na druhou předběžnou otázku Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) ve věci C-37/18 odpověděl, že unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud, který je podle právních předpisů svého státu vázán překážkou věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení, vyvodil důsledky z rozhodnutí trestního soudu neslučitelného s unijním právem a uložil zaměstnavateli povinnost zaplatit pracovníkovi náhradu škody pouze na základě skutečnosti, že tento zaměstnavatel byl v trestním řízení odsouzen za tytéž skutky.

VI. Závěry

169. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky předložené Tribunal de Grande Instance de Bobigny (vyšší soud v Bobigny, Francie) ve věci C-370/17 a Cour de cassation, chambre sociale (kasační soud, sociálněprávní senát, Francie) ve věci C-37/18 následovně:

„1) Článek 14 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (CE) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006, a čl. 11 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97, musí být vykládány v tom smyslu, že soud hostitelského členského státu má pravomoc odhlédnout od potvrzení E 101 v případě, že má k dispozici důkazy, které prokazují, že toto potvrzení bylo získáno nebo uplatněno podvodem. Průběh dialogu mezi příslušnými institucemi upravený v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71, ve znění nařízení č. 1992/2006, nemá na tuto pravomoc vliv.

2) Unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud, který je podle právních předpisů svého státu vázán překážkou věci pravomocně rozsouzené v trestním řízení vzhledem k občanskoprávnímu řízení, vyvodil důsledky z rozhodnutí trestního soudu neslučitelného s unijním právem a uložil zaměstnavateli povinnost zaplatit pracovníkovi náhradu škody pouze na základě skutečnosti, že tento zaměstnavatel byl v trestním řízení odsouzen za tytéž skutky.“

115 – Viz rozsudek ze dne 20. března 2018, Di Puma a Zecca (C-596/16 a C-597/16, EU:C:2018:192, body 32 až 34).